

HÍRLEVÉL

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSÉNEK NEGYEDÉVES HÍRLEVELE

2

XXII. ÉVFOLYAM

Az Egyházi Könyvtárak
Egyesülésének negyedéves
hírlevele

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető. Ez a Mű a Creative Commons Nevezd meg! 4.0 Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően felhasználható.

Lezárva: 2025. június 28.

Felelős szerkesztő: Bálint Ágnes

Szerkesztő: Varga-Kohári Mária

A címlapon és a hátlapon Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger – Dísztér, az egykori vizsgaterem a Líceumban. Szántó György fotói.

Fotók: a szerzők

Tipográfia, tördelés: Mikáczó Kamilla

Az Egyesülés székhelye:
1092 Budapest, Ráday u. 28.

A szerkesztőség címe:
4026 Debrecen, Kálvin tér 16.
E-mail: balint.agnes@silver.drk.hu
Telefon: +36-30-797-2642

ISSN 2416-0229 (online kiadás)

Tartalomjegyzék

3 | BÁLINT ÁGNES: Beköszöntő

4 | MOLDOVÁN ISTVÁN: Workshop konferencia

9 | BÁLINT ÁGNES: Nem jó a (szak)embernek egyedül lenni
– partnerkapcsolataink egyensúlya

15 | NEMES GÁBOR: Vezetői tréning

17 | DOBÓ JUDIT: *Florentina* – barokk udvari dráma kéziratvariánsa az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban

18 | RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA: Herzan Ferenc emlékkiállítás

22 | TALLÉR LILI: Nyári programok az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban

24 | KISS ADRIEN: Változatos programok az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen

26 | KÁDÁRNÉ ZSOLDOS EDIT: Hódmezővásárhelyről a Celebesz-szigetekre. Egy vásárhelyi orvos mártír halála 10.000 km-re hazájától

28 | GÁL TIBOR: Megújult az EKE Hírlevele

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése a magyarországi és határon túli magyar egyházi-felekezeti könyvtárak ökumenikus szellemiségű szakmai-érdekképviselői szervezete. 1994-ben alakult, 1995 őszén jegyezte be hivatalosan a Fővárosi Bíróság. Az Egyesülés legfőbb szerve a közgyűlés. Az ügyeket az elnök, titkár, kamarás, felügyelőbizottság és a tíztagú elnökség intézi. A közgyűlés évente ülésezik, a többnapos összejövetel programjában a közgyűlésen túl tudományos konferencia, szakmai délelőtt, valamint ökumenikus lelki program is szerepel. Az összejöveteleket minden évben más-más felekezet és könyvtár rendezi. Az Egyesülés tagjai az egyházi könyvtárak (intézmények). Az egyesületnek jelenleg 62 tagkönyvtára van, 30 könyvtár szerepel a nyilvános könyvtárak jegyzékén. Az egyesülethez a könyvtárak mellett pártoló tagként magánszemélyek is csatlakozhatnak. Tiszteletbeli tagjaik közé választják azokat a magánszemélyeket, akik az egyházi könyvtárak érdekében vagy tudományos munkásságukban kiemelkedő tevékenységet folytatnak. Az Egyesülés szakmai napokkal, továbbképzésekkel, kiadványokkal igyekszik előmozdítani az egyházi gyűjtemények szakmai munkáját. A külső és belső kommunikáció az évente négyszer megjelenő EKE Hírlevél, az EKE honlap, az EKE levelezőlista, illetve az EKE Facebook és az UNITAS (Egyházi Könyvtárak Közös Katalógusa és Információs Portálja) segítségével történik. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2002 óta tagja a BETH-nek (Bibliothèques Européennes de Théologie), az európai teológiai könyvtárak egyesületének.

Kedves Kollegák!

A Hírlevél összeállításának mindig ünnepi pillanata, amikor a már tördelt lapszámban gyönyörködve azon gondolkodom, hogy mivel is bocsássam útjára a lapot. Tolonganak a kérdések is. Vajon jó helyre kerültek-e a hangsúlyok, a rovatba sorolások, a legjobb képeket válogattuk-e be, azt látják-e a szerzők, amire vágytak, jól reprezentálja-e őket az az egy-két-három oldal, amelyet a Hírlevélben témájukra szántunk? Most az első érzés és gondolat minden kétely ellenére a háláé és a köszöneté. Köszönöm a szerzőknek, hogy gondoltak a Hírlevélre, hogy már a korábbi szám előkészítésekor jó előre jelezték, hogy majd a következő számba is lesz írás, amelyet küldeni tudnak. Ezek az önkéntes felajánlások, a szerkesztésben, képválogatásban – gyakran anonim módon – nyújtott segítség az, amely a Hírlevelet fenntartja. A szerzők mellett köszönöm segítőimnek is a készséges munkát. Ez az a gondolat, amelyet az egyesületünk működésére is szeretnék kiterjeszteni, mert érvényesnek látom tágabbban is.

Az EKE-t is az önkéntes munka mozgatta, tartja életben, véleményem szerint ebben rejlik a jövője is. Vigyázzunk azonban arra, hogy a regisztrált önkéntesség világában is megtapasztalható tendenciákat

és változásokat ne reprodukáljuk. Ne csökkenjen az önkéntesek száma úgy, hogy közben az elvégzett feladatok, az EKE-re szánt munkaórák számának növekednie kelljen. Hordozzuk közösen a terheket! Minden olyan pillanatban, amelyben kézbe vesszünk egy újabb számot, tegyük fel a kérdést magunknak, hogy vajon nem lehetne-e jobb a következő, ha én is írnék bele.

E lapszám legfajsúlyosabb írása mindenképpen a Networkshop beszámoló, amely digitális könyvvelzőként is működhet, jó sok mindennek lehet utánanézni, utána olvasni a cikk hivatkozásai és a leendő kötet alapján. Elhoztam a tavaszi kérdőíves felmérésem eredményeit is – évek múlva megismételve a felmérést, a változás tendenciáit is láthatjuk. Szakmai napunkat rendhagyó módon csak a vezetők számára szerveztük, a tréningről írt beszámoló alapján a tagság is képet alkot arról, mi történt ott. Egy könyvismertetést követően kiállításokról és a hozzájuk kapcsolódó rendezvényekről adunk hírt. In memoriam rovatunkban egy mártír házaspárról emlékeztünk meg.

Egri konferenciánkon nemcsak egymásnak örülhetünk, hanem a technikailag megújult Hírlevél olvasásának, újraolvasásának új lehetőségeivel is szorosabb ismeretséget köthetünk.

BÁLINT ÁGNES

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
elnöke

Workshop konferencia

Oktatási, kutatási és közgyűteményi infrastruktúrák és tartalmak: digitális transzformáció felsőfokon: Győr, 2025. május 13–15.

A győri Széchenyi István Egyetem nem először adott helyet a Workshop konferenciának¹, amelyet idén 34. alkalommal rendezett meg a Hungarnet² Egyesület. (A korábbi konferenciák honlapjai – 2017-ig – még megtalálhatók a régi NIIF honlapján³.) Egyéb rendezvények miatt most kivételesen nem a Húsvét utáni héten, hanem május közepén zajlott a találkozó a szép, modern egyetemen, Győr belvárosától néhány percre, a folyók találkozásánál. A délelőtti köszöntőkkel, plenáris előadásokkal kezdődött. A köszöntőket dr. habil. Tick József, a Hungarnet elnöke és prof. dr. Friedler Ferenc, a Széchenyi István Egyetem rektora tartotta. A konferencia védnöke, dr. Gál András Levente sajnos személyesen nem tudott megjelenni, de a konferenciához illően online köszöntötte a résztvevőket. A plenáris előadások közül megemlítendő dr. Balla Ferenc, a Pro-M Zrt. vezérigazgatója, valamint Vetési Iván, a NISZ (Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.) vezérigazgatójának előadása, akik áttekintették a digitalizáció széles körű fejlődését, az akadémiai hálózat változását, bővülését, az NIIF-től a KIFÜ-n át a Pro-M Zrt-ig. Képet kaptunk a széles körű kormányzati hálózati konszolidációról, amely a HBONE, a Sulinet, a Köznet és egyéb kormányzati hálózatokat egységesített, és helyezte a közelmúltban az Energiaügyi Minisztérium irányítása alá. A Digitális Magyarország Ügynökség (DMÜ) létrehozásával 2022 augusztusától a DMÜ⁴ felel a teljes magyar kormányzati informatikáért. Ez alá

tagozódtak be a KIFÜ szolgáltatásait átvevő Pro-M Zrt. és más kormányzati infrastrukturális szervek, amelyek korábban az akadémiai infrastruktúrát felügyelték, és olyan közgyűteményi projekteket is irányítottak, mint pl. az Országos Közgyűteményi Portált (OKP)⁵.

Egy másik plenáris előadó, prof. dr. Prószéky Gábor, a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont főigazgatója a nagy magyar nyelvmodellek világába nyújtott betekintést. A mesterséges intelligencia (MI), napjaink egyik megkerülhetetlen jelensége, számos előadás foglalkozott vele később is. Az MI-k azonban csak nagy nyelvi szövegállományok feldolgozásával képesek különböző innovatív tevékenységekre. Az előadás azt a kutatást mutatta be, amellyel a PULI magyar nyelvi modellt fejlesztették ki és teszik elérhetővé a közeljövőben mindenki számára⁶. Elhangzott, hogy a nagy világcégeknek nem érdeke sok magyar szöveg összegyűjtése. A PULI fejlesztéséről, felhőszolgáltatásáról később a szekciókban több előadás is elhangzott, többek között a projekt felelőseitől, Yang Zijian Győzőtől „PULI korpusz – a legnagyobb magyar nyelvű tanítókorpusz” és „Felhőbe ment a PULI” címmel. Kiegészítésként érdekes megemlíteni, hogy a konferencia után látott napvilágot az a hír, miszerint a Gazdasági Versenyhivatalnak (GVH) a Microsofttal szemben folytatott eljárása következtében a cég vállalta, hogy 10 milliárdnyi magyar szó felhasználá-

¹ <https://nws.comp-rend.hu/program/>

² <https://hungarnet.hu/networkshop-2025/#more-1126>

³ <https://nws.niif.hu/archivum/>

⁴ <https://www.dmu.gov.hu/>

⁵ <https://web.archive.org/web/20240819181815/https://okp.oszk.hu/>

⁶ <https://puli.nytud.hu/>

sával fejleszti saját MI alapú rendszereit, és az adatokat más fejlesztők számára is ingyenesen hozzáférhetővé teszi⁷.

A nyitóelőadások után a hagyományokhoz híven kiosztották a Hungarnet-díjakat, és mivel idén páratlan év volt, ezért most a tartalomfejlesztésért kapott különdíjat az egri Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Informatikai Karának dékánhelyettese, **Lengyelné dr. Molnár Tünde**, aki több éve a Networkshop programbizottságának is aktív tagja. Szakmai díjat kapott **Bilicsi Erika**, az MTA KIK osztályvezetője, akit nemcsak a könyvtári világban, de a felsőoktatás világában is jól ismer mindenki, akinek valamilyen köze van az MTMT-hez vagy az MTA repozitóriumaihoz. A konferenciát hosszú évek óta szervező **Tóth Ágnes⁸**, a Comp-Rend Kft. ügyvezetője nagy és őszinte meglepetésére menedzseri díjban részesült. Sok éve már ő az egyik kulcsszereplője a konferencia megszervezésének. A díjakat **dr. habil. Tick József**, a Hungarnet® Egyesület elnöke adta át.

Az első nap plenáris előadásai után délután műhelybeszélgetések következtek, melyek során a témát felvezetését a résztvevők hozzászólásai, vitája követte. A tartalomszolgáltatási szekcióban, ahol többnyire közgyűjteményi szakemberek gyűltek össze, idén a könyvtári katalógusok gazdagítása, online tartalmakra való nyitása volt a kiemelt téma. A felvezetést a krónikás, **Moldován István** végezte, aki hasonló témában másnap bővebb előadást is tartott. Mondanivalója lényege az volt, hogy a könyvtári katalógusaink jelentős adattartalma sajnos nem vagy alig jelenik meg a mai napig a Web felületén, az indexelők, de az új MI-k sem igen jutnak el a milliós rekorddal bíró katalógusokig, könyvtári adatbázisokig. Ezzel szemben viszont elindult egy másik folyamat, a könyvtárak gazdagodó adatkínálata egyre jobban kibővül helyi vagy előfizetett távoli digitális tartalmakkal, bibliográfiai, sőt sokszor már teljes szöveges tartalommal. Ennek komplexitását nem tudják követni, átlátni az olvasók, ezért fontos, hogy segítsük őket az eligazodásban, vagy valamilyen átlátható, „egykapus” szolgáltatások kiépítésével. A témához felkért hozzászólók egyrészt az integrált könyvtári rendszerekhez (IKR-ek) illeszkedő discovery rendszereket vagy a beépült metakesőket mutatták be.

Pancza János, a Monguz Kft. munkatársa a Hungtéma discovery modulját, **Sipos István**, a Softlink munkatársa a Liberty rendszerük beépített discovery funkcióját mutatta be. **Garamvölgyi László**, az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár Informatikai és Fejlesztési Osztály osztályvezetője a Vufind open source alapon épített saját fejlesztésű ELTEfind közös keresőt ismertette. **Hoczopán Szabolcs**, a SZTE Klebelsberg Könyvtár munkatársa a saját és előfizetett adatbázisai tartalmainak a katalógusba építéséről beszélt.

Lovász Dávid a Pécsi Tudományegyetem munkatársa a Diamond open access folyóirat-platformjukról, valamint a folyóirat-támogatási pályázatuk tapasztalatairól tartott előadást. **Diamond open access** folyóiratokat többnyire egyetemek, egyetemi könyvtárak üzemeltetnek. Sajátosságuk, eltérően a kiadói open access folyóiratoktól, hogy nemcsak az olvasók, de a szerzők számára is ingyenesek, nem kell jelentős publikációs díjakat fizetni egy cikk megjelentetéséért. Az infrastruktúrát és általában a nyílt forráskódú szolgáltató szoftvert (OJS-t) az egyetem biztosítja. Az ilyen működésnek nehézségei is vannak, mint például az erőforrás-, az elhivatott munkaerő, a megfelelő számú lektor hiánya, a folyóirat minőségének biztosítása. A Pécsi Tudományegyetem OJS rendszere 38 folyóiratot szolgáltat. A könyvtár hathatós segítséget és támogatást igyekszik biztosítani mind az oktatók, mind a szerkesztőségek számára, ösztönözve a helyi publikálást⁹. Külön gondot fordítanak a folyóiratok minél szélesebb körű láthatóságára. A külön publikálástámogatásra létrehozott könyvtári honlapjuk számos cikkben ad segítséget a folyóiratok szerkesztői számára – <https://kalauz.lib.pte.hu/category/journal-development/>. Könyvtári feladatnak tekintik, hogy segítsék a szerzőket minőségi kéziratok megírásában. Összekapcsolják a szerzőket, de a szerkesztőségeket is, támogatva a tudásmegosztást rendszeres találkozókat szerveznek. Egy könyvtári pályázattal¹⁰ igyekeznek legalább minimálisan megfizetni a szerkesztőségek minőségi folyóiratok előállításához szükséges munkáját. A pécsi egyetem tagja annak az európai **EDUC** (European Digital UniverCity Alliance¹¹) szervezetnek, amelynek célja egy hatékony európai egyetemi szövetség kialakítása, a tudás és a tapasztalatok megosztására.

⁷ <https://www.gvh.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2025-os-sajtokozlemenyek/magyarul-tanitja-a-microsoft-a-mesterseges-intelligenciat-a-gvh-nak-koszonhetoen>

⁸ Networkshop 2025 Computertrends különszám, <https://www.computertrends.hu/cwprint/networkshop-2025-kulonszam-megjelent-a-computertrends-lapozo-366392.html>

⁹ https://lib.pte.hu/hu/service/egyetemi_folyoirat-platform-169

¹⁰ https://mik.pte.hu/aktualis-palyazatok/a-pecsi-tudomanyegyetem-folyoiratainak-tamogatasara-005_2023_pte_rk

¹¹ <https://www.educalliance.eu/>

Száldobágyi Ádám, a debreceni egyetemi könyvtár munkatársa „A tudományos munka értékelésének reformja a Debreceni Egyetemen, avagy a **CoARA** első éve” címmel tartott előadást. A DEENK tagja egy 2022-ben létrejött, több mint 700 intézményt számláló nemzetközi szerveződésnek, a „The Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA)”-nek¹².

A CoARA a kutatási intézetek, a felsőoktatás és a kutatás teljesítményértékelését szeretné megreformálni. A szervezetnek több hazai egyetem, a MAB, valamint a HUN-REN is tagja. Célja a kutatásértékelési rendszer átalakítása. Többek között ennek érdekében nemzeti szinten akcióterveket dolgoztak ki. A DEENK-ben is vállalták, hogy elkészítenek egy intézményi akciótervet, amely bemutatja, mit tervez az egyetem rövid és hosszú távon a tíz alapelv támogatása érdekében. Fontosnak tartják, hogy az eddigi teljesítménymérők, pl. folyóiratok publikációi mellett alternatívákat dolgozzanak ki. Egy munkacsoport kimondottan a társadalomtudományi területtel foglalkozik, ahol jellemzőbb a nemzeti kiadványokban, saját nyelven történő publikálás. Több nemzeti munkacsoport jött létre, amelyek között aktív kommunikáció van. A magyar nemzeti munkacsoportba már 10-15 hazai egyetem is részt vesz. Első lépés a jelenlegi értékelési rendszer megismerése volt, majd a reform felismerése után egy akcióterv kidolgozása. A CoARA által elvárt akciótervet a magyar csoport is elkészítette¹³.

Kiss Anikó, ugyancsak a debreceni egyetemi könyvtárból, „Vezetői információs rendszer az Open Access publikációk rendszerszintű nyomon követésére a Debreceni Egyetemen” címmel tartott előadást. A bemutatott fejlesztést az Open Access publikálások nyilvántartása motiválta. Ezeket sokáig Google táblázatokban igyekeztek követni, azonban a publikációk növekvő száma egyre nehezebbé tette ezek nyomon követését. Ezért egy saját fejlesztésű online rendszer kialakítása mellett döntöttek. Az új rendszer fejlett eszközökkel tartja nyilván az Open Access publikálásokra benyújtott támogatási igényeket, valamint a Publikációs Tudománytámogatási Program keretében a már megjelent (a Scopusban indexelt, D1/Q1/Q2 minősítésű folyóiratban szerepel) publikációkra adott támogatásokat. <https://tamogatasok.lib.unideb.hu/>

A szoftver évi 300 igény elbírálását tudja kezelni, rendszeren belül biztosítja a munkafolyamat követését, a fájlok feltöltését, részletes statisztikát biztosít, sokféle funkcióval rendelkezik. A fenti fejlesztés mellett érdemes megemlíteni egy másikat is, a „Tudóstér” szolgáltatást – <https://tudoster.unideb.hu/>. A könyvtár által működtetett rendszer az egyetemen létrejött Open Access és egyéb publikációk nyomon követését és az oktatók, kutatók publikációinak komplex, a repozitóriummal is összekötött rendszerezését szolgálja.

Maróthy Szilvia, a L'Harmattan Kiadó munkatársa az Open Access könyvekről tartott előadást. Kiemelte, hogy az Open Access publikálásban a könyvek rendszerint háttérbe szorulnak a folyóiratcikkek rovására. Miközben éppen a bölcsészeti- és társadalomtudományokban a könyveknek nagyobb szerepük van. Ezen a területen jellemzőbb ugyancsak a nemzeti nyelven való publikálás, így ezek a művek általában kevésbé láthatóak a nagy nemzetközi indexelő adatbázisokban. A nemzeti nyelvű kiadványok viszont a nemzeti kultúrák tovább élését, sajátosságainak megőrzését és terjesztését biztosítják. Az előadó egy 2023-ban indult, kétéves európai projektet, a PALOMERA¹⁴-t mutatta be részletesen (Policy Alignment of Open Access Monographs in the European Research Area), amely éppen az OA könyvek támogatását, terjesztését tűzte ki célul. A PALOMERA egyik eredményeként egy ajánlást¹⁵ állítottak össze az OA könyvkiadás releváns döntéshozói számára, az OA könyvekkel kapcsolatos policyről, az OA kiadás ismertebbétételéről, finanszírozásáról stb.

Felhívta a figyelmet továbbá a Holland Nemzeti Könyvtár által összeállított OAPEN¹⁶ Open Access Books Toolkit honlapra, amely hasznos tanácsokkal szolgál, számos cikket tartalmaz az Open Access könyvkiadók valamint a szerzők számára.

Szó volt továbbá arról is, hogy a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) évek óta fontosnak tartja az Open Access tudományos publikálást¹⁷. Ennek érdekében az NKFIH kiemelten támogatja a nyílt tudomány (Open Science) széles körű térnyerését a kutatási témapályázataikban¹⁸. A publikációk nyilvános hozzáférése mellett azonban már súlyt fektetnek a kutatási adatok publikálására is, a „Kutatásiadat-

¹² <https://coara.eu/>

¹³ <https://coara.eu/working-groups/national-chapters/coara-national-chapter-hungary>

¹⁴ <https://operas-eu.org/projects/palomera/>

¹⁵ <https://operas-eu.org/projects/palomera/results/recommendations-for-open-access-academic-book-policies/>

¹⁶ <https://oabooks-toolkit.org/>

¹⁷ <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/open-acces/open-acces-tudastar>

¹⁸ <https://nkfih.gov.hu/palyazoknak/dokumentumtar/open-access>

kezelési Terv” csatolását írják elő a támogatási pályázatokban. (A tavalyi Networkshopon számos előadás, egy külön szekció foglalkozott a HUN-REN Adatrepozi-tórium Platformmal¹⁹, amely rendelkezésre áll a hazai felsőoktatás és tudományos kutatás számára.)

Az Open Access publikálás mellett megemlíttette a széles körű nyilvántartás – mint pl. a DOAB²⁰ (Directory of Open Books) vagy az OAPEN²¹ (Online Library of Open Books) – valamint az archiválás fontosságát is, amelyben a könyvtáraknak kiemelt szerepe van.

Ungváry Rudolf, a Networkshop konferenciák régi előadója a könyvtárakban jól ismert, nemzetközi MARC21 adatcsereszabvány nemzeti fordításairól tartott érdekes előadást. A meglévő magyar fordítások²² meglehetősen szikárok, részletes leírások, példák nélküliek. Az MTA könyvtárban 2017-ben készült egy fordítás a MARC21 bevezetés kapcsán, amely a REAL-ban²³ megtalálható, de ez sajnos nem elégíti ki teljesen a szakmai igényeket. (A hozzászólásokban azért megemlíttették a DEENK által létrehozott MARC21 Wikit, amelyik, ha nem is teljes körű, de meglehetősen alapos fordítását adja az angol szövegnek, például, valamint linkekkel a Library of Congress eredeti MARC oldalára.)

Az előadó egy olyan érdekes kísérletről számolt be, amelynek során a ChatGPT-vel igyekezett teljesebbé tenni a MARC21 magyar fordítását. Mivel a mesterséges intelligencia normál fordítása nem kielégítő, nem ismeri a speciális szaknyelvet, ezért az előadó előbb részletes fordítási segédleteket, szöszedetet állított elő a meglévő fogalmi fordításokból. Elmondta, hogy az MI megfelelő kérdezési stratégiával, alkalmas promptokkal és feltöltött segédállományokkal sokkal jobb fordítási minőséget tudott előállítani. Buzdította a szakmát az eredményei alkalmazására és egy hivatalos, teljesebb magyar MARC21 fordítás elkészítésére. Egyben jó példát mutatott az MI alkalmazására egy speciális területen. Megfelelő előkészítéssel, támogatással jelentősen javítható a kapott válaszok, kimenetek minősége.

Bánki Zsolt, a Magyar Nemzeti Levéltár osztályvezetője szintén az MI egy hatékony alkalmazását mutatta be. Előtte röviden ismertette a levéltárak sajátosságait.

A sok régi, kézzel írt irat tartalmi feldolgozásához kevés a munkaerő. Hagyományos módszerekkel évtizedekig tartana a sok folyóméter irat feldolgozása²⁴. A digitalizálással az iratok viszonylag könnyen, gyorsan tehetőek át az online térbe. Egy újabb iratanyagot, a cseh és jugoszláv lakosságcsere iratait mégis véges időn belül képesek lesznek feldolgozni. Ehhez először külső, önkéntes segítőket tudtak mozgósítani (crowdsourcing módszerrel), akik a digitalizált iratokról online űrlapos rendszerbe írták át a felismert szöveget, neveket. Egy iratot többen is rögzítettek, így ellenőrizték a felismerést, csak egyező, többes felismerés esetén fogadták el a leírást. Az önkéntesek segítettek továbbá az egy cellába írt szövegek szétbontásában is, külön struktúrába rendezésén. A segítő nagy része a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület²⁵ tagjaiból került ki, akik számára külön motiváció, előny volt az iratanyaghoz való hozzáférés. A felismertetett, strukturált szövegeket utána saját fejlesztésű mesterséges intelligencia gazdagította, vetette össze névterekkel, igyekezett kiszűrni a duplumokat, egyezőségeket, összekapcsolni a neveket.

Holl András, az MTA KIK informatikai főigazgató-helyettese a megújuló MTMT3-as adatbázisról adott elő. A megújítás indoka részben az alkalmazott szoftver elavulása, részben a követelmények változása volt. Egy külön bizottság szakmai konzultációk eredményeként 12 pontban rögzítette a szükséges változásokat. Fontos a szerzői adatbevitel megkönnyítése egy egyszerűbb felületen, amelyet a szerzők jobban tudnak majd kezelni. Nyomatékosabb lesz az egyedi azonosítók használata, a szerzői felelősségvállalás a publikációkért. Sokkal fontosabb lesz a teljes szövegek elérhetővé tétele az ellenőrzés végett. Tervben van egy ISBN-import kifejlesztése a könyvtárak Z39.50 szervereivel együttműködve, hogy a katalógusokból is át lehessen venni könyvadatokat. Az összefoglaló táblázatoknál bekapcsolhatóak lesznek különböző szűrések, pl. az innovációs tevékenységekre vonatkozóak, szabadalmak vagy PhD fokozatok.

Kiemelte a Frascati szakterületi besorolás jelentőségét, ezt nyomatékosabban fogják elvárni a későbbi adatrögzítőktől. Sajnos a közlemények több mint felében ez nem lett rögzítve, pedig mind a tematikus böngészést, szakterületi statisztikákat nagyban

¹⁹ <https://researchdata.hu/>

²⁰ <https://www.doabooks.org/>

²¹ <https://www.oapen.org/>

²² <https://loc.gov/marc/translations.html#hungarian>

²³ <https://real.mtak.hu/54658/>

²⁴ <https://adatbazisokonline.mnl.gov.hu/>

²⁵ <https://macse.hu/>

megkönnyítené. Ehhez érdekesen kapcsolódott egy másik előadás, amelyet a SZTAKI munkatársa, **Micsik András** tartott „Tudományosztályozás az MTMT-ben: MI és más lehetőségei” címmel. Ebben egy olyan kutatást mutatott be, amelyben vizsgálatokat végeztek a nagy számban hiányzó tudományterületi besorolások pótlására. Különböző mesterséges intelligencia (MI) és statisztika alapú módszereket, valamint a már létező tudományterületi besorolásokat használták fel, miközben az MI tanítási adatok előállítása során számos nehézségbe is ütköztek. A megújuló MTMT kezelni fogja továbbá a támogatások, finanszírozások rögzítését is. A szerzői szerepek körét is tervezik tovább bővíteni. A teljes szövegek elérése a minőségbiztosítás egyik feltétele, ezért ezt is kiemelten fogják elvárni.

Vida Bence, az ELTE BTK kutatója egy digitális bölcsészeti projektet mutatott be. Bethlen Miklós kancellár (1642–1716) levelezésének két kötetét 1987-ben adták ki, a forráskiadás 701 db levelet tartalmaz. Ebből közel 100 levelet dolgoztak fel szemantikusan²⁶, a személy-, helységneveket, azonosítható fogalmakat adatolták és kapcsolták össze. Így sokszor a konkrét meg nem nevezett személyeket is kapcsolni tudták a konkrét személyrekordokhoz. Egyelőre a tulajdonnevekhez linkelték a vonatkozó entitásokat az ELTEdata háttéradatbázisából, de a későbbiekben a szövegek politikai, államelméleti, esetleges teológiai-filozófiai utalásokat tartalmazó szakaszainak hasonló módon történő jelölését is tervezik. A kiemelt tulajdonneveket az ELTEdata-ban lévő adatbázisrekordokhoz kapcsolták. A levelek tartalmi feltárásában azokat témákhoz sorolták. A feltárt szemantikus kapcsolatokra lekérdezések végezhetőek el, valamint adatvizualizáció a Wikibase rendszerben.

Mihályi Eszter, az OSZK munkatársa a digitális kritikai szövegkiadásról adott elő Kassák Lajos levelezésének példáján illusztrálva. A Kassák kutatócsoporttal együttműködve teszik majd közzé eredményeiket a Dhupla²⁷ rendszerükön belül, Kassák Lajos levelezésének szemantikus feldolgozását. Beszért a digitális bölcsészeti együttműködés feladatáról is, ahol a hagyományos bölcsészetek és az informatikus eszközöket ismerő digitális bölcsészek között kell megteremteni egy hatékony kommunikációt. A bölcsészek

és az informatikusok között egy új nyelvet kellett kialakítani. A leveleket a TEI XML szabvány alapján dolgozták fel a nyelvi szövegekre létező XML ajánlás nyomán. Beszért arról, hogy mennyiben tér el ez a munkafolyamat egy hagyományos, papír alapú kritikai kiadás készítéséhez szükséges lépésektől. Milyen szerepkörök vannak, és azok milyen informatikai vagy egyéb háttértudást igényelnek? A Dhupla honlapon a feldolgozáshoz TEI XML specifikációkat²⁸ tettek közzé a levelek és egyéb dokumentumtípusokról. (Megjegyzés: a MEK 2024-es megújításakor sajnos eltűntek egy régi projekt eredményeként irodalmi szövegekre kidolgozott TEI XML specifikációk, így ezek sajnos feledésbe merültek. Szerencsére az Archive.org projekt még őrzi őket.²⁹) A digitalizált kéziratok szövegét a Transkribus³⁰ szoftverrel ismertették fel, majd az átírást mesterséges intelligenciával automatizálták. A korábbi projektek (Móricz Zsigmond, Kiss József levelezése) eredményeként már rendelkezésre állt egy nagy tanító szövegcorpus 19-20. századi kézírások felismerésére. A szövegek tartalmi feldolgozásához egy ún. entitástárat hoztak létre, amely jelenleg személynevekből és műcímeiből áll. A PIM-ben KOHA alapon lévő adattárhoz való átvezetés még technikai akadályokba ütközik, remélhetőleg nemsokára minden akadály elhárul. (Érdekes, hogy az OSZK-ban lévő projekthez az ugyancsak ott épülő Nemzeti Névtér³¹ entitásait nem használták fel.) A kibővített entitás adatbázisnak köszönhetően később ebben a különböző projektek adatai találkozhatnak és kapcsolódhatnak majd egymáshoz. A csoportmunkához a Jira³² projektmenedzsment szoftvert használják.

A konferencián természetesen még számtalan érdekes előadás hangzott el, melyek mellett poszter-előadások is színesítették a kínálatot. Ezek során az érdeklődők közvetlenebbül fordulhattak az előadókhoz. Az előadások egy részének írott változatából tudományos kiadvány készül, amely a REAL repozitóriumban³³ elérhető lesz.

MOLDOVÁN ISTVÁN

Pázmány Péter Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar Könyvtára

²⁶ https://eltdedata.elte-dh.hu/wiki/Bethlen_Mikl%C3%B3s_kancell%C3%A1r_levelez%C3%A9se

²⁷ <https://dhupla.hu/>

²⁸ <https://dhupla.hu/page/muhely/dhupla-spec>

²⁹ <https://web.archive.org/web/20220604205302/http://mek.oszk.hu/html/irattar/dtd.htm>

³⁰ <https://www.transkribus.org/>

³¹ <https://magyarnemzetinevter.hu/>

³² [https://en.wikipedia.org/wiki/Jira_\(software\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Jira_(software))

³³ Networkshop 2024. kiadvány – <https://real.mtak.hu/212363/>

Nem jó a (szak)- embernek egyedül lenni – partnerkapcsolataink egyensúlya

Az idén megalakulásának 90. évfordulóját ünneplő Magyar Könyvtárosok Egyesülete meghívására márciusban részt vehettem jubileumi nemzetközi konferenciájukon. A szekcióban, amelyben a fenti címmel előadtam, az MKE partnerkapcsolatai voltak a fókuszban, több hazai könyvtárszakmai egyesület is bemutatkozhatott – a konferencia nemzetközi előadásairól hírlevelünk korábbi számában beszámoltam.

Előadásomban az MKE-EKE kettős tagság jelenségét, tartalmát, méreteit és miéjtjeit mutattam be egy kérdőíves felmérés alapján. Bár nem mindenki töltötte ki a kérdőívet azon MKE tagok közül, akik egyházi könyvtárban dolgoznak (szomorúságomra csak 35,5%), az adatok így is sokat elárulnak a partneri kapcsolatok főbb jellemzőiről. A felmérés mégis egy olyan mintavételnek tekinthető, amelyet érdemes ma rögzíteni, alkalmasint néhány év múlva újra szemrevételezni. A kitöltésben együttműködő egyházi könyvtáros kollegák segítségét ezúton is hálásan köszönöm.

Fiatalabb kollegáink számára is újdonság lehet, hogy amikor az EKE-t 1994-ben megalapította 23 elszánt egyházi könyvtáros, komoly megfontolás tárgya volt, hogy vajon melyik lenne a hatékonyabb, az egyházi könyvtárakat jobban szolgáló, prominensebb helyzetbe hozó választás:

- a) ha az akkor már stabilan működő, komoly múlttal rendelkező Magyar Könyvtárosok Egyesületének részeként, annak jól körülhatárolt szekciójaként indulnának a szakmai közéletben, vagy
- b) az önálló egyesületi létet választanák.

Ez utóbbi történt, de egy kicsit a másik úton is járunk, amikor a MKE rendezvényeit látogatjuk, vagy tagként magunk is részt veszünk az ott folyó munkálatokban, eszmecserében. Az MKE talán a legfontosabb partnerszervezetünk, amelyet a felmérés adataival is szemléltetni fogok.

A címben elrejtett idézet az első partnerkapcsolat létesítésének motivációját tárja fel. A bibliai teremtetéstörténet szerint „*ültetett az Úristen egy kertet az Édenben, keleten, és ott helyezte el az embert, akit formált*”. Miután berendezte a kertet, vagyis mindenféle növényt sarjasztott benne, kijelölte az ember feladatát is a kertben. „*Azután ezt mondta az Úristen: nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítőtársat.*” (Vö. 1Móz 2,8-18) Ha emlékszünk a világ hatnapos bibliai teremtetéstörténetére, ott mindegyik nap leírása így végződik: „*És látta Isten, hogy ez jó.*” Az ember teremtetésének történetét viszont ez a sommás értékelés zárja: „*nem jó*”. Az embernek egyedül híja van, nem teljes, nem tudja betölteni kijelölt feladatát. Meglátásom szerint ez a szakemberre is érvényes megállapítás, ezen a belátáson és tapasztalaton alapul az EKE egyesületi létezése, filozófiája, és partnerkapcsolatainkat, ezen belül az MKE-vel kialakított viszonyt is ez a hiány szülte.

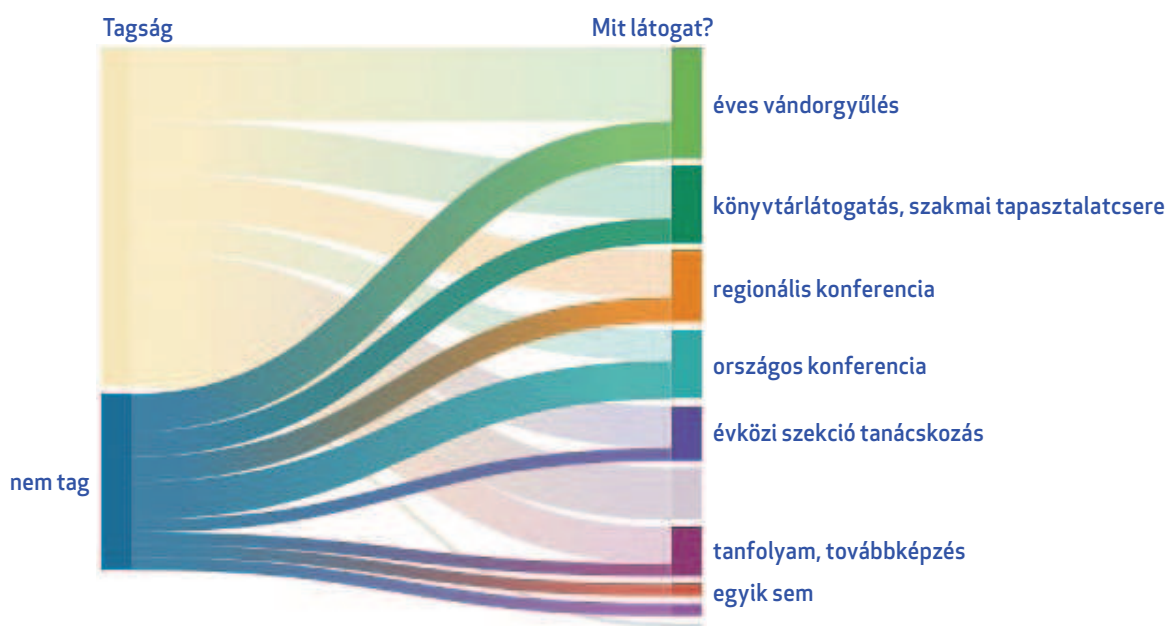
A kérdőívben az EKE és az MKE tagsága közötti átfedésre rákérdezve azt találtam, hogy az EKE tagkönyvtárák munkatársainak közel a negyede (24,45%-a) tagja az MKE-nek is. Az EKE pártoló tagjai is benne vannak a számításban. Az MKE-tag egyházi könyvtári dolgozók mellett nem MKE-tag egyházi könyvtárosok is kitöltötték a kérdőívet.

Előbb a nem tagok válaszait mutatom be:

1

„Ha nem tagja, van-e valamilyen kapcsolata a MKE-vel?” kérdésre többen írták azt, hogy vagy informálisan tartanak kapcsolatot az MKE-vel, vagy hogy látogatják a rendezvényeit, a tagokkal tartanak kapcsolatot, informálódnak, illetve hogy az EKE-n keresztül tartanak kapcsolatot az MKE-vel.

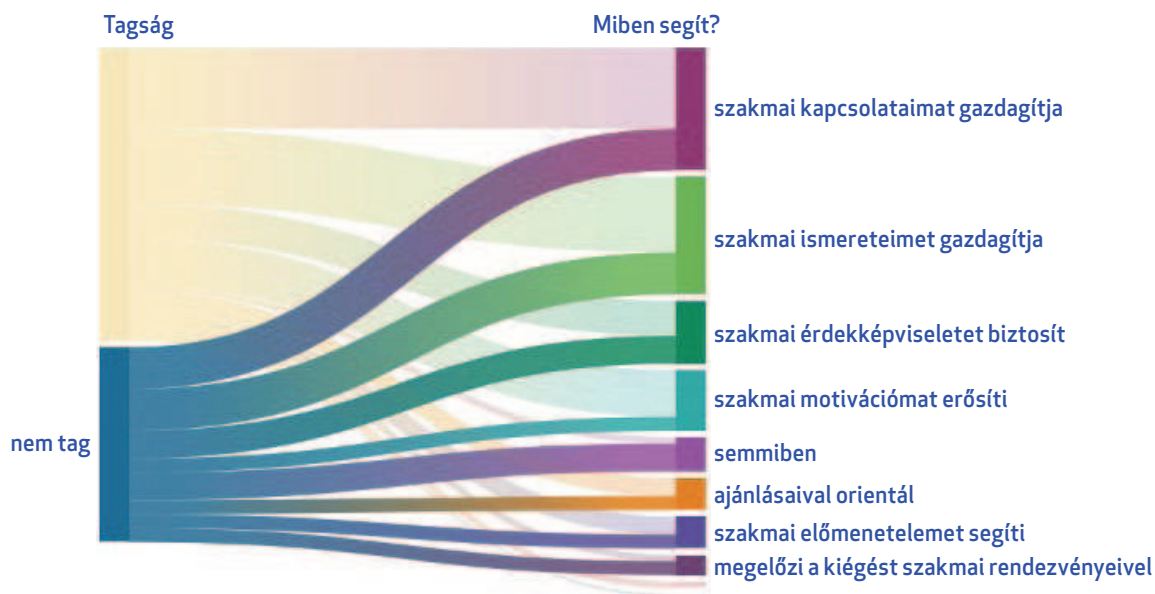
Tisztségviselőink évtizedeken át tartó kollegiális együttműködései közül a rendszeres egyeztetést, az egymás rendezvényein való részvételt nevezték meg a kollegák, ami azzal is járt, hogy az EKE szervezeti kultúrája működése szempontjából egyfajta minta tudott lenni az MKE működése a többféle különbség ellenére (méret, intézményi tagság, egyebek). Egymás mellett álltunk, ágazati törvényelőkészítés, életpálya-modell, bértámogatás és egyéb egyeztetésekben, egymás érdekeit szem előtt tartottuk, és támogattuk.

2

„Milyen MKE-rendezvényeket látogat vagy látogatott?” kérdésre a nem tagok válaszaiból kiemelkednek az éves vándorgyűlés és/vagy az országos konferenciák (ezek csak két válaszból hiányoztak), a regionális konferenciák, az évközi szekciótanácskozások. Ezeken kívül érdeklődésre tartottak számot a továbbképzések, szakmai tapasztalatcserek és mindezek online változatai. Öröndetes, hogy a „Milyen rendezvényeken vett részt előadóként, oktatóként vagy házigazdaként?”

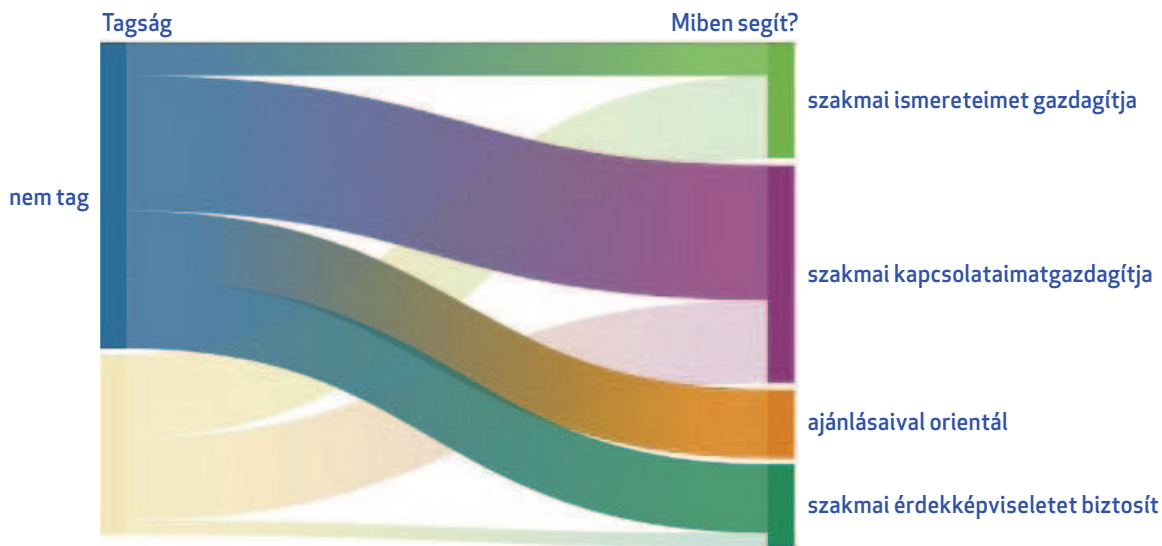
kérdésre szintén pozitív választ tudtak adni a nem tag kollegák. Vagyis meghívást kaptak könyvtárunk bemutatására, szakmai tapasztalataik megosztására egy-egy MKE-rendezvényen, oktatóként tanfolyamra, továbbképzésre, de előfordult az is, hogy az évközi szakmai szekcióülések tanácskozásaira hívták őket. Többen pedig a tanulmányutat, kirándulást is megjelelték.

3

Arra kérdésre, hogy „Miben segítette, segíti Önt a MKE tevékenysége?“, a nem tagok a következő lehetőségeket választották: szakmai kapcsolataimat gazdagítja 43%, szakmai ismereteimet gyarapítja 43%, szakmai érdek-

képviselőt biztosít 29%, szakmai motivációt erősíti 14%, ajánlásaival orientál 14%, azzal, hogy igénybe veszi a tudásomat, szakmai előmeneteletemet segíti 14%, megelőzi a kiégést rendezvényeivel 14%.

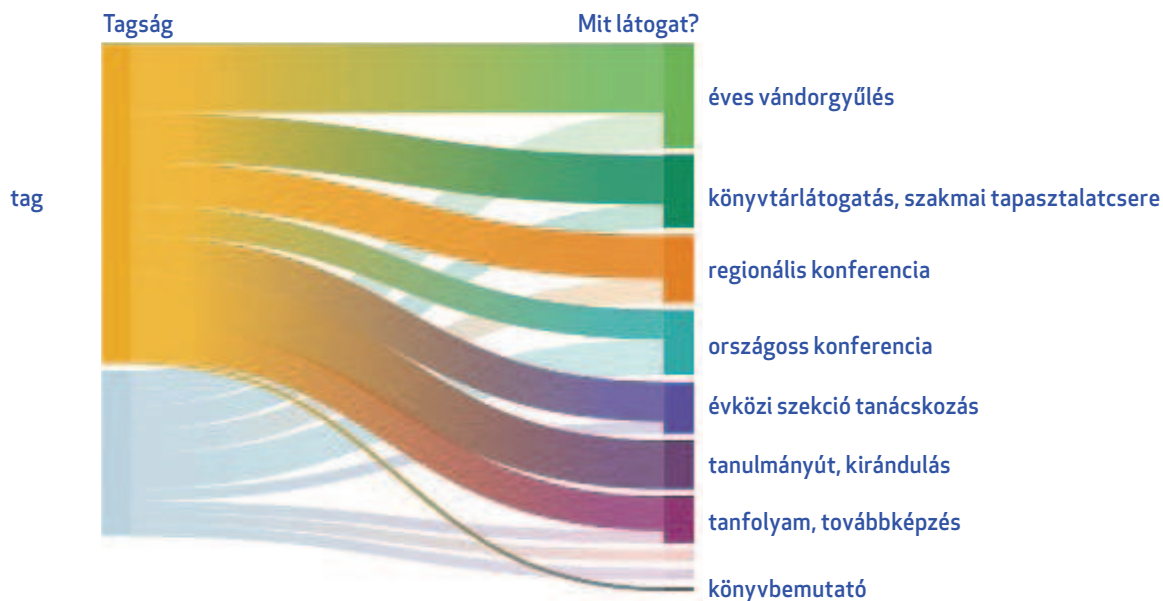

4

„A fentebb felsoroltak közül melyiket tartja a legfontosabbnak az Ön szakmai életében?” A legtöbben a szakmai kapcsolatokat nevezték meg, és rögtön utána az érdekképviselőt következett.

Milyen következtetést lehet levonni ezekből? Egyrészt azt, hogy a MKE tevékenysége túlnyúlik saját tagságán, hatását az egyházi könyvtárakban is érezni lehet, erre tagkönyvtáraink igényt is tartanak, és köszönettel állapítjuk meg azt is, hogy az MKE szakmai partnernek tekinti könyvtárosainkat, amikor tevékenységének végzésében épít kollegáink szakmai ismereteire és tapasztalataira.

A továbbiakban azon egyházi könyvtáros kollegák válaszait mutatom be, akik egyben MKE-tagok is.

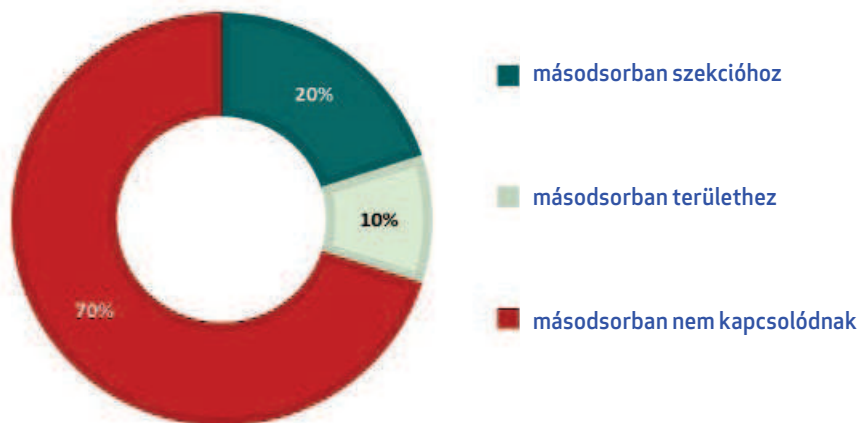

1

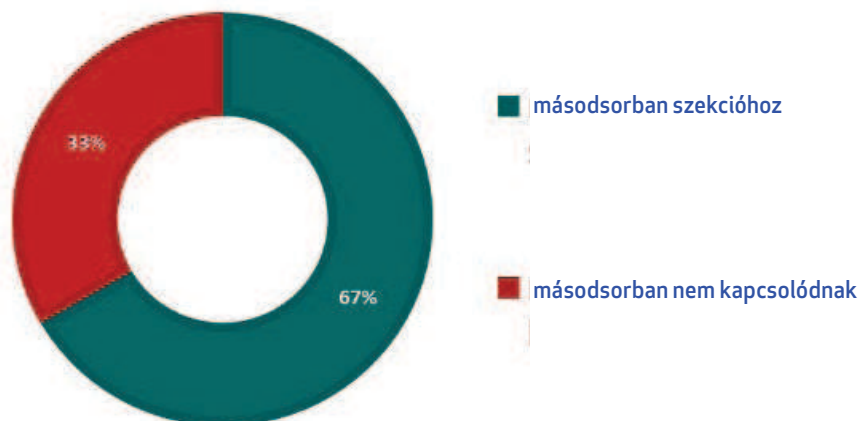
„Milyen MKE-rendezvényeket látogat vagy látogatott?” kérdésre adott válaszokat a diagram mutatja.

Nyilvánvaló, hogy ezen válaszadók között sokkal magasabb az MKE rendezvényei iránti érdeklődés és részvétel, hiszen ezért lettek tagok. Az éves vándorgyűlés itt is a legmagasabban reprezentált.

ELSŐSORBAN SZEKCIÓHOZ KAPCSOLÓDNAK

ELSŐSORBAN TERÜLETI SZERVEZETHEZ KAPCSOLÓDNAK

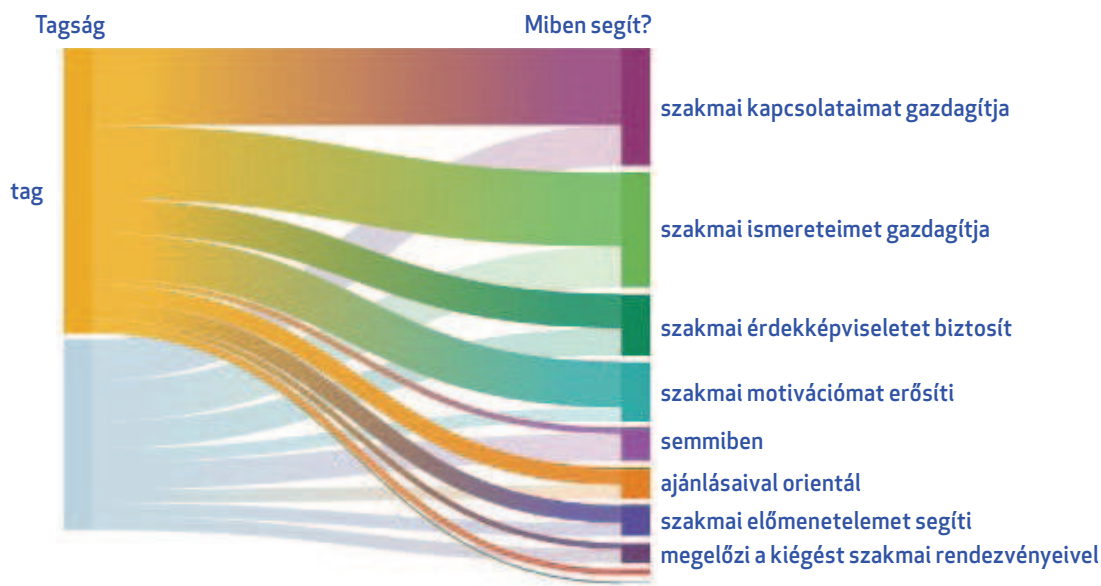

Kíváncsi voltam arra is, hogy milyen mértékben kapcsolódnak az egyházi könyvtárosok az MKE-hez a területi szervezeteken keresztül, illetve a szakmai szekciókon keresztül. Íme: a válaszadók közül többen, 62,5% kapcsolódik elsőrenden szekcióhoz, de a területi szervezethez kapcsolódók közül is kétszer annyian kapcsolódnak másodrenden valamelyik szekcióhoz, mint sem. A kérdőívből arról is meg lehet bizonyosod-

ni, hogy több egyházi könyvtáros kapcsolódik több szekció munkájához is. Számomra ez a legérdekesebb adat, és mérhetetlenül sajnálom a válaszadók mérsékelt arányát, ezt a legpontosabban lett volna érdemes megragadni, akár a szekciók megnevezésével. Mégis bátorodom azt a következtetést levonni, hogy az EKE-MKE kettős tagságot elsősorban a szakterületi szakmai együttműködés motiválja és élteti.

2

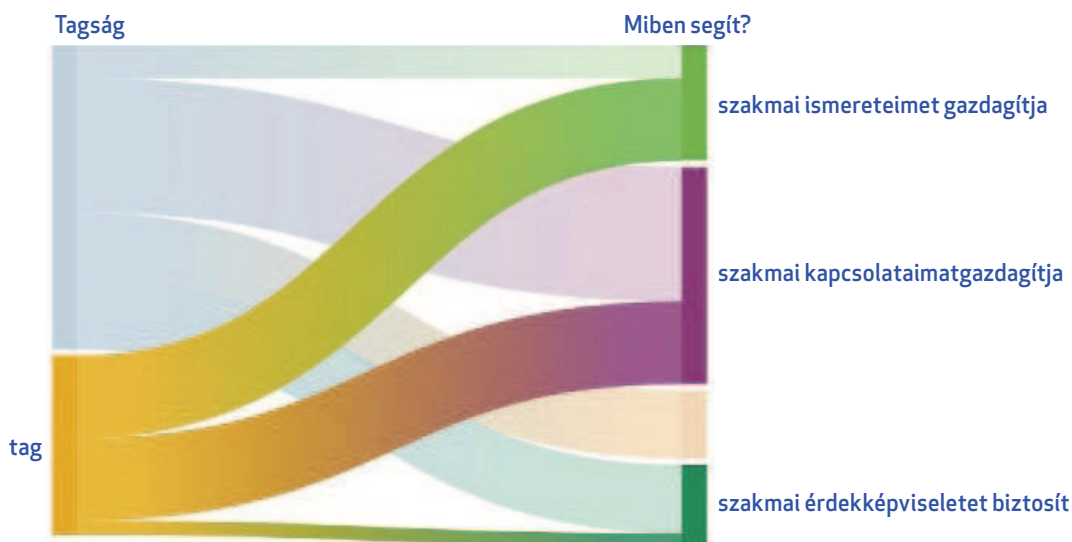
Egyházi könyvtárosaink közül néhányan a MKE szervezetében is vállaltak vagy vállaltak tisztséget: volt közöttük elnökségi tag, elnökségi póttag, megyei szervezet elnöke, ellenőrző bizottsági tag, ellenőrző bizottsági tag megyei szervezetben, tanácsi képviselő, pénzügyek intézője. Igaz, hogy csak maroknyi személyről van szó, és közülük volt olyan, aki még nem egyházi könyvtáros korábban vállalta a tisztséget, de a bizalom megmaradt iránta akkor is, amikor egyházi könyvtáros lett. Fontos azonban a bizalmat kiemelni, több tisztségviselő már egyházi könyvtárosként kapta és vállalta megbízatását.

3

Milyen válaszok születtek a „Miben segítette, segíti” az MKE-EKE tagokat „az MKE tevékenysége?” kérdésre?

„Szakmai ismereteimet gyarapítja” a válaszadók 76,4%-a jelölte meg, a „szakmai kapcsolataimat gazdagítja” opciót 82,3%, a „szakmai motivációm erősíti” 47% lett, a „szakmai érdekképviselést biztosít” 35%, az „ajánlásaival orientál” 17,6%, és további két opciót választottak ugyanolyan arányban, azaz 5,8%-ban, és ezek az „azzal, hogy igénybe veszi a tudásomat, szakmai előmenetelemet segíti”, „megelőzi a kiégést szakmai rendezvényeivel” lehetőség volt.

4

„A fentebb felsoroltak közül melyiket tartja a legfontosabbnak az Ön szakmai életében?”-kérdésre pedig a legtöbb, 29,4%-os jelölést a ‘szakmai ismeretek’ és ‘szakmai kapcsolatok’ opciók kapták.

5

A kérdőívben azt is megkérdeztem, hogy „Milyen területeken, milyen témákban látják az egyházi könyvtárosok az együttműködés lehetőségeit az EKE és az MKE között”. Íme néhány a válaszok közül:

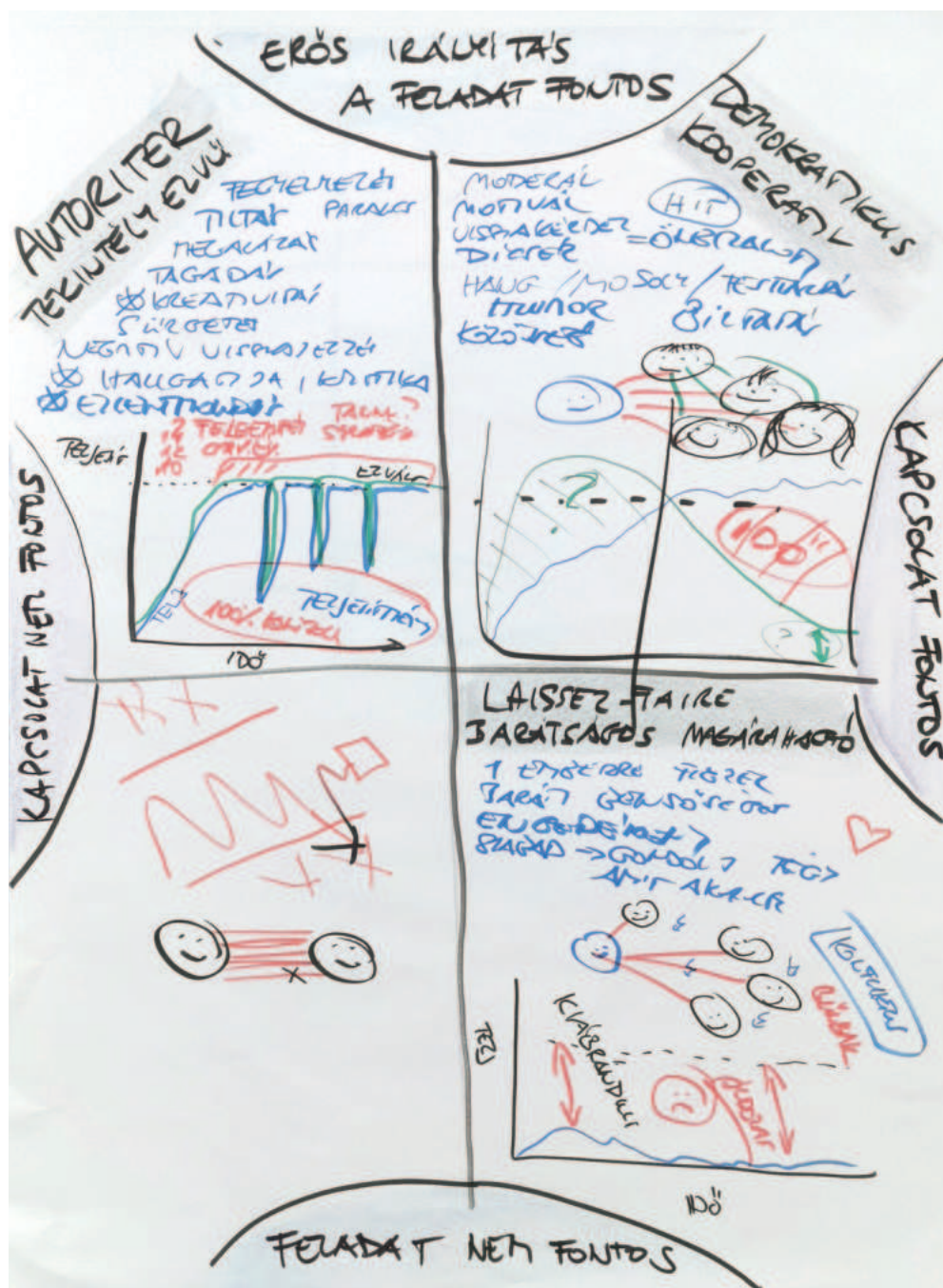
- ha együttműködünk, erőteljesebben képviselhetjük az érdekeinket;
- közös részvétel a könyvtári stratégia elkészítésében;
- továbbképzés, tanfolyamok kidolgozása egymás szakértőinek bevonásával;
- egyházi fenntartók számára ismertetni a 21. századi könyvtári trendeket;
- szorosabb együttműködés a szakmai szekciók munkájával;
- közös programok szervezése olyan területeken, amelyek nálunk is és civil könyvtárakban is megjelennek;
- közös problémákra közös megoldáskeresés;
- közös, gyakorlati megközelítésű workshopok szervezése;
- helytörténeti együttműködést kiterjeszteni más témákra, pl. digitalizálás, megőrzés, szolgáltatás;
- egymás programjainak látogatása – kapcsolat-tartás, tapasztalatcsere céljából.

A partnerkapcsolatok egyensúlyáról gondolkodva úgy vélhetjük, hogy az a jó, ha tagjaink egymás közötti, illetve az országos és nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatai egyensúlyban vannak. De tulajdonképpen mindig a megszokott egyensúlyból való kibillenés, az új kihívások, nehézségek azok, amelyek kreatív energiáinkat, problémamegoldó készségeinket mozgásba hozzák. Nem jó a szakembernek egyedül lenni – tulajdonképpen köszönettel tartozunk az MKE-nek, hogy segítőnk volt, hogy mi is azzá váljunk, és az intézményi önreflexió útját járjuk immár nemzedékről nemzedékre gazdagodó történetünk során mi is.

BÁLINT ÁGNES

Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Vezetői tréning

2025. május 15-én került sor Budapesten a Szervét Kulturális Központban az EKE szakmai napjára, ahol egy rendhagyó vezetői tréningen vehettünk részt. A foglalkozást Fedor György, az iCons-Hungary Kft. ügyvezetője és trénere tartotta, aki bevezetőjében elmondta, hogy számos esetben tartottak már egyházi dolgozóknak vezetőképzést. Ezt a tréning során bizonyította is, jó meglátásai voltak kifejezetten egyházi intézményekre jellemző szituációkkal kapcsolatban. A nap két részre bomlott: délelőtt a vezetői stílusokkal foglalkoztunk, délután pedig a hatékony visszajelzés adásával.

A vezetői stílusoknál megismerkedtünk a Lewin-féle felosztással, azaz az autoriter, a demokratikus és a laissez-faire vezetés jellemzőivel. Három csoportot alkotva először megtekintettünk egy kísérletet bemutató filmet, amely a vezetői stílusokat modellezte óvodai csoportok bevonásával. Ez alapján fogalmaztuk meg az egyes vezetési stílusok jellemzőit, előnyeit és hátrányait, valamint az alkalmazási lehetőségeit. Fedor György összegezve elmondta, hogy a jó vezető e három stílust együttesen alkalmazva érhet el jó eredményeket, ugyanis az adott helyzet, a feladat jellege és a csoportdinamika határozza meg, hogy mikor melyiket alkalmazzuk.

Délután az asszertív kommunikációval ismerkedtünk meg. Gyakorlati példákkal, szituációkkal közösen kerestük meg, hogy a passzív, az agresszív és a passzív-agresszív kommunikáció helyett hogyan tudunk asszertív módon, azaz világosan, határozottan, tárgyilagosan, ugyanakkor a másik felet tiszteletben tartva, rá odafigyelve kommunikálni.

Miért volt hasznos a tréning? A jelenlévők jobban megismerték egymást és talán kicsit saját magukat is. Érdekes volt látni és hallani, hogy a napi szinten felmerülő, hasonló problémákra ki hogyan reagál, milyen megoldásokat alkalmaz. Azóta a tréningen látottakat és hallottakat be is tudtam építeni a mindennapi munkámba, tehát egyértelműen hasznosnak éreztem.

NEMES GÁBOR

Győri Egyházmegyei
Gyűjteményi Központ

Idézetek a résztvevők visszajelzéseiből a tréningről

Kicsit előítéletes vagyok a couch-okkal, a túlzottan „megmondom a tutit” típusú előadókkal, és általában feszültséget is érzek ilyen alkalmakkor, és negatív számomra az egész. De ezen az előadáson nagyon jól éreztem magam, és nem úgy jöttem el, hogy „hát ismét kiderült, mennyire nem vagyok jó”... Azt gondolom, ez a tréner érdeme: őszintén most éreztem először igazán ilyen képzésen, hogy jó tükröt mutatnak nekem: bele is néztem, és amit láttam (a hibák ellenére is), az épített és nem rombolt.

Felkészült, profi trénerünk volt, nagyon fontos, hogy hívó keresztény szemszögből is ki tudta bontani a témát. Tetszett, hogy ennyire interaktív volt a tréning.

Nehéz kiszakadni a saját, munkahelyi környezetünkből, a sok feladatból – még ha egy napra is. Egy ilyen alkalom azonban nyithat saját munkánkra nézve olyan perspektívát, megoldási lehetőséget, melyet sikerrel alkalmazhatunk a továbbiakban.

Ami a tréningből én elviszek, az az, hogy elindulunk utakon vezetőként, emberként, amit befolyásolnak külső és belső, hozott és tanult dolgok. Döntéseket kell hozni, valami bejön, és valami nem, de a nemek sem egyenlőek az alkalmatlansággal, JÓ SZEMÜVEGEN KERESZTÜL sikerül kibogozni a miérteket, lehet javítani rajta. Semmi sem lezárt, nincs rossz döntés, csak kanyargósabb lett az út. Néha kell a komoly

irányváltás (ez nagy felismerés most egy aktuális munkahelyi problémámra), és ehhez fel kell vállalni konfliktusokat is. Jaj, a legfontosabbat elfelejtem: és igen, van, amit nagyon jól csinálok!

Nagyon hasznos volt strukturáltan áttekinteni a különböző vezetői attitűdöket. Az asszertív kommunikációs gyakorlatok nagyon jól rávilágítottak arra, hogy mennyire kell figyelni arra, hogy jól képviseljük az álláspontunkat.

Jó hangulatú, hasznos szakmai napot tudtam magam mögött. A hallottak alapján átgondolom a szóbeli és írásbeli kommunikációm is, próbálom beépíteni a tanultakat

Az élet egyéb területei terén is hasznos volt: munkahelyi, de akár személyes kommunikációban, kapcsolatokban is jól használható ötletekkel.

Szükségesek a tréningek: gyors, tömény impulzusok, amelyek a gyakorlatban használható eszközöket adnak.

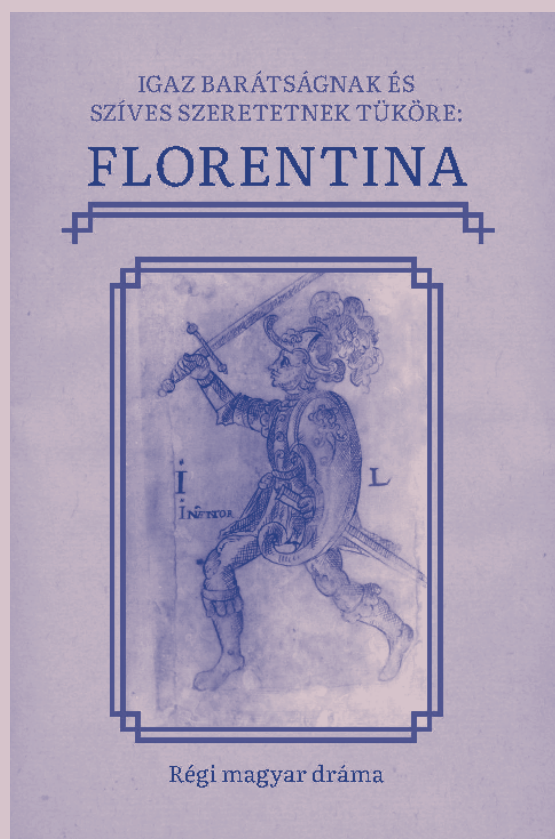
Az egyházi közgyűjtemények vezetői ritkán készülnek vezetői feladatra, ez a leggyakrabban csak „megtalál” minket. Hasznos segítség volt a kollégákkal való munkakapcsolat, az intézmény hatékonyabbá tétele és a családiasabb légkör kialakítása szempontjából.

Florentina – barokk udvari dráma kéziratvariánsa az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület és az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár közös kiadásában jelent meg a régi magyar drámatörténet egyik kevésbé ismert darabja, a Florentina Esztergomban őrzött kéziratvariánsa. Az *Igaz barátságnak és szíves szeretetnek tüköre* címet viselő kéziratot Egyed Emese, József Attila-díjas költő, irodalomtörténész sajtó alá rendezésében és kísérő tanulmányával került a nagyközönség elé. A közreadók célja, hogy szélesebb körben is ismertté váljon ez a 17. századi magyar barokk udvari dráma.

A mű Ms.III.117 jelzetű kéziratban őrzött variánsát a kötet betűhív átiratban közli. A szövegközlés után Egyed Emese részletes elemzésben vizsgálja a komédiát. A kézirat formai leírása, a cselekmény helyszínének, idejének, szereplőinek bemutatása után a témavizsgálat, a fő témaelemek, a barátság és szerelem, valamint az udvari viselkedés és a kormányzás megjelenítését járja körül a tanulmány. A műfaji és dramaturgiai kérdések után a nyelvhasználat, írásmód, verselés tárgyalása következik. A tanulmány sorra veszi a mű ránk maradt kéziratvariánsait, valamint nyomtatott kiadásait, ír a komédia lehetséges forrásairól, világirodalmi kapcsolatairól.

A dráma esztergomi kézírata a szerzőséggel kapcsolatban érdekes kérdéseket vet fel. A mű fennmaradt kéziratvariánsai, nyomtatott kiadásai nem közölnek szerzőt, de egyes kutatók bizonyos stiláris elemek alapján Gyöngyösi Gergelyt tekintik a mű írójának. Egyed Emese tanulmányában rámutat az esztergomi változat végén olvasható Amade László versre, amely sem a nyomtatott kiadásokban, sem egyetlen másik ismert kéziratvariánsban sem szerepel. Ez alapján a kézirat lehetséges összeállítójának, hipotetikusán a mű szerzőjének tekinti Amadét.

A gazdag bibliográfiát tartalmazó kötet további irodalomtörténeti kutatásokat indíthat el a komédia szerzősége, a mű szövege kapcsán.

DOBÓ JUDIT
Esztergomi Főszékesegyházi
Könyvtár

Herzan Ferenc emlékkiállítás

A Szombathelyi Egyházmegye második püspöke,
gróf Herzan Ferenc (1735–1804) emlékére nyílt kiállítás
az egyházmegyei könyvtárban születésének
290. évfordulóján

„Kit érdem, s tudomány oly nagy polcra emelt,
Kit Róma nagy rangú hivatallal tisztelt.”

Június 10-én nyitotta meg a tárlatot dr. Székely János megyéspüspök, aki köszöntőjében felidézte Herzan Ferenc ígéretesen induló papi karrierjét. Ennek része volt, hogy Rómában a Collegium Germanicum et Hungaricumban tanult. Itt ismerkedett meg Szily Jánossal. A bécsi udvar is felfigyelt a jó képességű Herzan Ferencre, és hamarosan a prágai társaskáptalan dékánja, majd páрмаi követ, 1769-ben pedig Rómában a Rota Romana bírása. Tíz évvel később, 1779-ben bíboros, a Német-római Birodalom teljhatalmú minisztere a pápai udvarnál „Protector Germaniae” címmel. Ez persze azt is jelentette, hogy gyakran a bécsi udvar álláspontját kellett képviselnie az Egyházzal szemben – mondta Székely János. Herzan jelentőségét mutatja, hogy részt vett VI. Piusz pápa bécsi látogatásán, amikor a pápa II. József császárral találkozott, és egyeztetett az uralkodó az egyházat súlyosan érintő intézkedéseiről. Herzan Ferenc bíborosként ott volt az 1799-es velencei pápaválasztáson is. Akkor már, mint kinevezett, de még fel nem szentelt szombathelyi püspök.

1800. május 18-án szentelte püspökké VII. Pius Herzant nagy ünnepélyességgel, 17 bíborossal együtt.

A Szentatya meleg hangú homíliát intézett hozzá: „Tudta ez a bölcs és vallásos császár – mondja VII. Pius, utalva I. Ferencre, aki Herzant püspökké kinevezte –, hogy Te nemcsak azon tulajdonságokkal magaslasz ki, melyek Isten s emberek előtt legjobb püspökké tesznek, hanem élni fogsz mindazon segítőeszközökkel is, melyek szükségesek ahhoz, hogy a püspökség szentül s az egyház javára töltsék be: hogy tehát a szombathelyi egyház, mely szent Márton, toursi püspök születése révén híres-neves, melynek vezetésére Te most kiválasztattál, a te buzgóságod, éberséged és erényeid által megvilágosítva, új dicsőséggel tündököljön.”

1797-ben Szily János meghívására Herzan egy rövid időt Szombathelyen töltött. Így amikor 1799-ben kinevezték az egyházmegye vezetőjének, nem volt teljesen ismeretlen számára ez a vidék, mondta Székely János. Herzan intézkedései közül kiemelte, hogy nagy gondot fordított arra, hogy a római szabályok szerint misézzenek a papok. Buzdította papjait az idegen nyelvek tanulására, valamint, hogy a francia forradalom eszméi ellen lépjenek fel. Elrendelte, hogy ha Oltáriszentséget visznek beteghez, akkor baldachin alatt vigyék, ahogy ezt Rómában tették.

Székely János két dologra hívta fel a figyelmet. Az egyik, hogy napjainkban már nem kell olyan közvetlen világi befolyástól tartania az Egyháznak, mint Herzan idején. Illetve, hogy az evangéliumnak, a kereszténységnek kultúrát, művészetet, tudományokat megtermékenyítő hatása van.

Ennek eredménye a számtalan művészeti alkotás, a könyvek, amelyeket Herzan is gyűjtött. Kb. 5000 kötetes könyvtárat hagyott az egyházmegyére, illetve számos értékes festményt rokonaira. Hosszas betegség után, 1804. június 2-án Bécsben halt meg. Utolsó kívánsága szerint hazahozták Szombathelyre, és a Székesegyház kriptájában temették el.

A kiállítás megnyitóján nem tudott jelen lenni dr. Koltai Jenő atya, aki 1970 és 1975 között tevékenykedett könyvtárosként az intézményben. A Herzan-könyvtárral kapcsolatban több cikk, tanulmány szerzője, emellett szakdolgozatában is e gyűjteménnyel foglalkozott. A jeles napra írt köszöntőjében új szempontokra hívta fel a figyelmet a püspökkel és a könyvtárral kapcsolatban:

„A bíboros nevét így szoktuk használni, szóban és írásban is: Herzan bíboros. Ő azonban cseh előkelő származású volt, és a nevét így használta: Hrzan. Ez a magyarban bizony nehéznek hangzik, de a környező népek nyelvében egyáltalán nem furcsa. Ezért használhatta például nyugodtan a római Collegium Germanicum et Hungaricumban, ahol társa Szily János, a későbbi szombathelyi püspök volt.

Budapesten végeztem a könyvtárszakot. A diplomamunkámat azzal fejeztem be: még sok-sok mindent tudunk tanulni Herzan bíboros könyvtári gyűjteményéből. Egy kutató pl. kimutathatja, hogy mikor és hogyan tért át maga Herzan bíboros is a »magyarosabb« névhasználatra.

Szigorított a szeminárium házirendjén, beszüntette a kispapok vásár- és ünnepnap délutáni kimenőit, illetve bevezette számukra a díszes, nagykarimájú, háromszögletű kalap viselését. Ezt nagyon nem szerették a papnövendékek, azonban soha nem lehetett tudni, mikor jön át a bíboros, tehát a ruhák, illetve a séták alkalmával az idegen nyelvek használatát mindig alkalmazni kellett. Kényszerből. A kispapok napi könyve – schematizmusa – megemlíti azt is, hogy a bíboros halálhírére egyszerre eltöröltek mindent, és nem is állították vissza ezeket az előírásokat.

Szombathely egyik nevezetessége volt a főtéren lévő kút. Ez sokáig működött is. Mindenki, aki a városba jött, kellett hogy igyék a vízből. Ezt többszöri felkérésre se volt hajlandó a bíboros megtenni, mert orvosi tanácsára csak ásványvizet ivott, de mindenkiben benne maradt: ő nem kóstolta meg a város vizét.”

Bár csak rövid ideig, mindösszesen 4 évig töltötte be a püspöki tisztséget Szombathelyen – hiszen idősebb korában, élete végén, betegen nevezték ki – maradandó nyomot hagyott az egyházmegye életében. Az egyházmegyei könyvtár állományának – a Szily János püspök által vásárolt könyvek mellett – az ő gyűjteménye adja a legértékesebb részét.

A tárlatban a püspök könyvtárának anyagából válogattunk a nyelvi és tartalmi sokszínűséget szem előtt tartva és megmutatva. Az elmúlt körülbelül két évben az egyházmegyei levéltárral, annak vezetőjével, Rétfalvi Balázssal együtt egy közös projekt keretében minden egyes kötetet kézbe vettünk. Lefotóztuk a könyvek címlapjait, kötését, érdekesebb mellékleteit. A következő időszak feladata lesz ezeknek a címlapoknak a szerkesztése, az OPAC-katalógusba már beírt rekordokhoz való hozzárendelése, az adatok kiegészítése, pontosítása, hogy ezáltal részletesebb információkhoz juthassanak a katalógust használó kutatók, érdeklődők. A kötetek fotózása közben is tapasztaltuk, hogy mennyire értékes, sokszínű, különleges állományról van szó.

A gyűjteményt hosszú ideig egy teljesen zárt és szinte hozzáférhetetlen egységnek tekintették, publikáció sem jelent meg az anyagáról. Egy korabeli, kézzel írott jegyzék volt az állományról, amelyet megtekinthetnek az érdeklődők a kiállításban, illetve egy nagyalakú, díszes képgyűjtemény, amely Herzan bíboros és kortársai képeit, rézmetszeit tartalmazza. Ennek képeiből is található néhány másolat a tárlókban.

Ha ezt a gyűjteményt nyelvi összetétel szerint nézzük, elmondhatjuk, hogy több mint 20 nyelven találhatóak benne dokumentumok. Herzan püspök rövid hivatali ideje alatt egyik legfontosabb intézkedése az volt, hogy a papoknál, papnövédekéknél szorgalmazta az idegen nyelvek tanulását, sokan az ő biztatására tanultak meg héberül vagy valamilyen keleti nyelven. Könyvtárosa, Róka Imre, aki később a szombathelyi teológián főiskolai tanár lett, Herzan tanácsára tanulta meg a könyvtári könyvek ismeretéhez és ismertetéséhez szükséges keleti nyelveket: hébert, szírt, káldot és arabot, illetve a latin mellett a legfontosabb nyugati nyelveket: a franciát, a németet és az olaszt. Anyanyelvén kívül még 8 nyelvet!

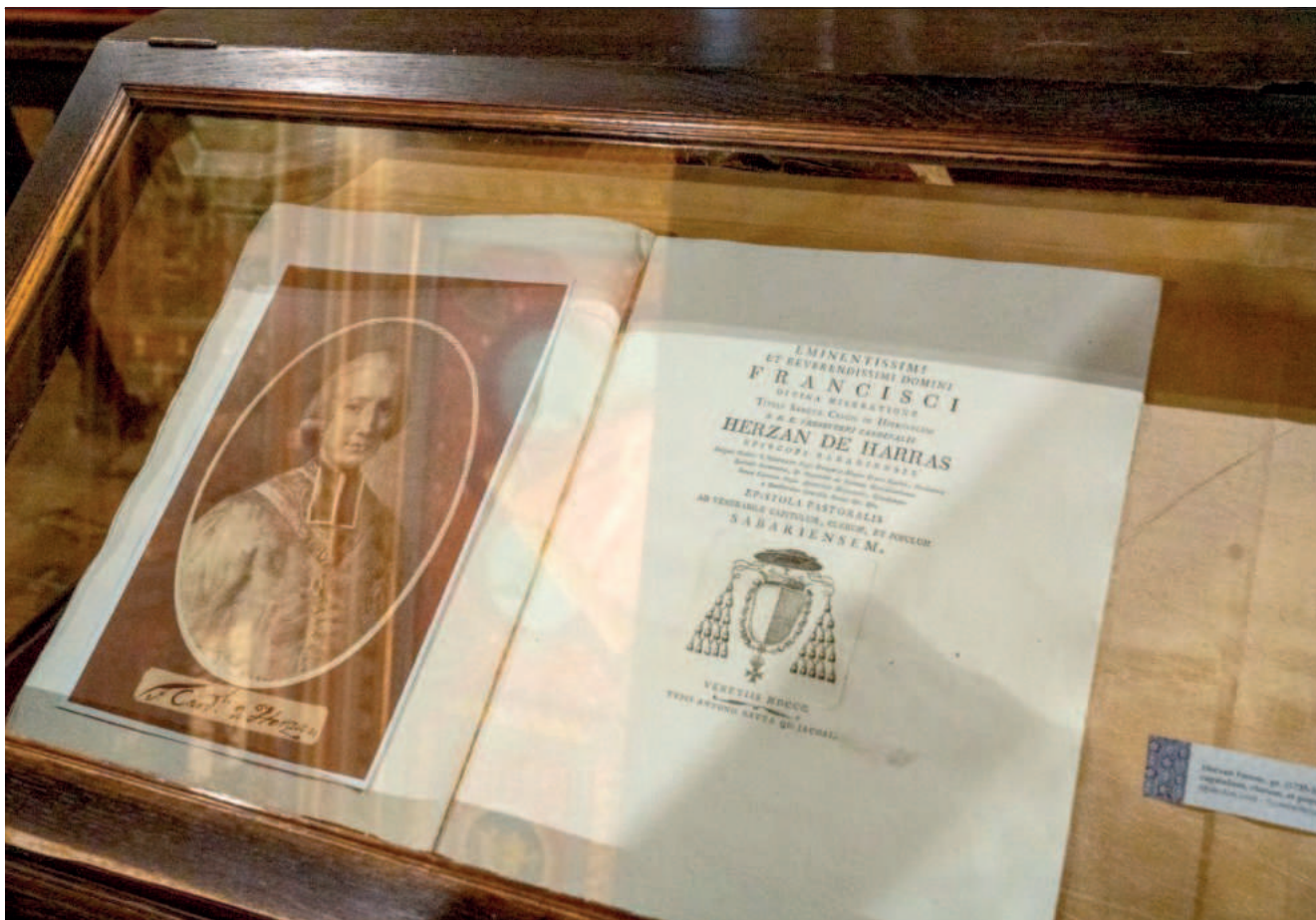
A könyvtár kialakulása a 18. század utolsó negyedére tehető. Herzan polihisztor gyűjtő volt, 5.200 kötetben több mint 2.000 mű található az állományban. A püspök tudatos könyvvásárlásai mellett, több kötet nagynevű gyűjtőktől került hozzá, például Josef Garampi (1725–1792) bécsi nuncius könyvtárából. A legtöbb kötet első kiadás, így fontos forrása, lenyomata egy 18. századi arisztokrata főpap érdeklődési körének. Vannak könyvek, melyeket a bíborosnak ajánlottak, ezekről a bejegyzések tanúskodnak.

A könyvek tartalmukat tekintve is változatos képet mutatnak. Szinte minden tudományág képviselve van az állományban. Dr. Koltai Jenő atya dolgozatában 6 fő csoportot jelölt meg a témák tekintetében:

- I. művészetek,
- II. irodalom, történelem,
- III. filozófia,
- IV. vallás, egyház, egyházpolitika,
- V. könyvtárak,
- VI. összefoglaló jellegű, általános művelődéstörténeti művek.

Találhatnak az érdeklődők a kiállításban különböző nyelvekre fordított bibliát (pl. arab, héber, holland nyelven), orvostudománnyal, jóslatokkal kapcsolatos műveket, prédikációs köteteket, egyháztörténettel, teológiával foglalkozó művet, misekönyveket, szótárt, nyelvkönyvet, útikönyvet, atlaszt, földrajzi, építészetrel, mezőgazdasággal kapcsolatos kötetet, még szakácskönyvet is. A felsorolás korántsem teljes.

A könyvtár köteteinek külső megjelenése is több szempontból különleges. A kötésekre jellemző a csodálatos szín- és formagazdagság. Sok könyvnek csak a gerince díszített különféle mintákkal, de dúsan aranyozva. Mivel Herzan bíboros diplomáciai megbízatásai miatt beutazta Európa nagy részét, szinte minden jelentős európai könyvkötő műhely alkotása megtalálható az állományban. Több könyvet ajándékba kapott, neki ajánlották, így a kötéstáblákon általában az adományozók, pápák, királyok címerei vagy magának Herzának az aranyozott címere látható. A köteteken belül pedig minden könyvet Herzan bíboros egyszerű, metszett címere, vagy pecsétje díszít. Ez is segítette dr. Géfn Gyulát – aki 1927-től volt az egyházmegyei könyvtár és levéltár igazgatója –, hogy Mikes János akkori megyéspüspök utasítására szétválassa Herzan bíboros könyveit a többi püspökétől. Ezután kerültek át a könyvei a püspöki palotába, ahol közel 100 éven át voltak elzárva, így kutatni, megtekinteni nem lehetett az állományt. 2007/2008-ban költözhetett át dr. Veres András püspök atya engedélyével a könyvtár a Boldog Brenner János Kollégium második emeletére, az egykori székesegyházi könyvtár helyére, termeibe.

Nem lehet szó nélkül elmenni a gyönyörű, változatos mintázatú előzéklapok mellett sem, melyek összekötik a könyvek kötéstábláját a könyvtesttel. Ezekből is látható néhány a kiállítás tárlóiban. A könyvtár jövőbeli tervei között szerepel egy online katalógus létrehozása, válogatva a legszebbek közül, amelyet szeretnénk majd a könyvtár honlapján közzé tenni.

A megnyitón a Dr. Csepregi Horváth János Általános Iskola két harmadik osztályos tanulója, testvérpárja, Khalil-Koroknai Áron és Dániel két rövid művet szóltatott meg furulyán. Rajtuk kívül az előző évekhez hasonlóan az idei rendezvényen is közreműködtek a Boldog Brenner János Kollégium diákjai. Három tizenegyedikes tanuló vállalta a szereplést. A Herzan püspök Szombathelyre érkezése alkalmából született költeményt – melynek címe: *Nagyméltóságú gróf Herzan Ferenc ő eminenciájának, a római anyaszentegyház kardináljának második szombathelyi püspöknek székébe örvendetes béiktatásán vigadozó pásztor* –, Preiffer Attila és Czipa Barnabás előadásában hallhatta a közönség. A megnyitó záróakkordjaként pedig Gyarmati Adél énekelte el Esterházy Pál *Harmonia Caelestis* című művéből az *O Maria, Mater pia* kezdetű Mária-éneket.

A kiállítás a csütörtöki és pénteki napokon a 9, 11, 13 és 15 órakor kezdődő tárlatvezetések alkalmával tekinthető meg.

RÓNAINÉ MAGYAR KRISZTINA
Szombathelyi Egyházmegyei
Könyvtár

Nyári programok az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtárban

A Bibliotheca ez év júniusában két alkalommal is különleges programokkal és nyitvatartással várta a látogatókat. Június 9-én, pünkösdhétfőn az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye által szervezett Egyházmegyei Közösségek Napjának programjához csatlakoztunk. 21-én pedig a korábbi évek szokásai szerint a Múzeumok Éjszakájának esztergomi helyszínei közt szerepeltünk. Vendégeink mindkét alkalommal tárlatvezetéssel is megtekinthették a múzeumi tereket és a hónap végén záruló „Istennek Kintses Tárháza” ferences témájú kiállításunkat, emellett sok más érdekességgel is készültünk számukra.

Pünkösdhétfőn *Megszólaló kódexeink* címmel tartottunk különleges, zenével kísért tárlatvezetést. Horti Csanád, az Esztergomi Szeminárium harmadéves papnövendéke a Bakóczy-graduále anyagából adott elő nyolc tételt a kiállítás bejárása közben.

A temporale kötetből az egyházi év fő időszakai szerint haladva, a tárlat anyagához is kapcsolódóan válogatott adventi (*Ad te levavi*), karácsonyi (*Puer natus est*), nagypénteki (*Dum fabricator mundi*), nagyszombati (a mindenszentek litániájának részlete), virágvasárnap (*Deus, Deus meus*) tételeket. A tárlatvezetés kezdő és záró „hangjai” pedig az ünnephez illően pünkösdi tételek (*Alleluia* és *Spiritus Domini*) voltak. A sanctorale kötetből az egyházmegye védőszentje, Szent Adalbert ünnepének introitusát (*Protexisti me*) hallhattuk. A program meglepetése, a litánia feleletének közös éneklése is elnyerte a látogatók tetszését.

A Múzeumok Éjszakájára többféle programlehetőséggel is készültünk. Az előző évekhez hasonlóan a kiállítás bejárásához rejtvényt, megfejtéséért pedig apró jutalmat kaphattak a látogatók. A kisebb gyerekeket a játéksarokban színezőkkel, játékokkal és az Ulászló-graduále iniciáléiból készült memóriajátékkal vártuk. Idén Kahoot kvízzjátékot is hirdettünk, a helyes válaszokra az azt megelőző tárlatvezetésről emlékezhetek a versenyzők, de a később érkezettek is jól teljesítettek. Az informatív, meglepő és esetenként humoros feladványok, valamint a végén átadott jutalmak sikert arattak a felnőttek és a gyerekek körében is.

Szervezett programunk a hattagú Strigonium Consort régizenei együttes koncertjével kezdődött. „Érsekek zenéje” című műsorukban Vitéz János humanista udvarával kapcsolatban álló reneszánsz zeneszerzők műveit, Barkóczy Ferenc érsekhez (18. század közepe) kötődő darabokat, népdalokat adtak elő, az egyes darabok bevezetőiben rámutattak azok vagy szerzőik esztergomi kötődésére is.

Az előadás külön érdekessége volt, hogy a 18. századi műveket a könyvtárunk által őrzött, egykor Barkóczy tulajdonában állt kottás kézíratos táncgyűjteményből (jelzete Ms. I. 315) válogatták.

A Bibliotheca este 6 és éjfél között tartott nyitva. Fél tíztől tartotta a sok látogatót vonzó tárlatvezetést Szalai Katalin igazgató és Tőzsérné Ócsai Eszter könyvtáros, amit a telefonos kvízzjáték követett. Erre az alkalomra a koncert egyik fő témáját is adó Barkóczy-féle kottáskönyvvel és más, a 18. századból és a 19. század elejéről származó világi és liturgikus témájú kottás kéziratokkal gazdagítottuk a kiállított anyagot.

A látogatók nagy létszáma mellett mindkét alkalommal örömteli volt megtapasztalni az érdeklődést, a sokszínű kérdéseket, különösen azokatól a látogatóktól, akik elmondásuk szerint még nem jártak nálunk, és e két alkalom programjai adtak alkalmat gyűjteményünk megtekintésére.

TALLÉR LILI

Esztergomi Főszékesegyházi
Könyvtár

Változatos programok az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen

Az idén is nagy sikert aratott a Tittel Pál Könyvtár programsorozata a Múzeumok Éjszakáján, hiszen több mint háromezren látogattak el hozzánk az este folyamán.

Programjaink 17 órától kezdődtek. Ismét benépesült kisállatokkal a földszinti részleg 112-es terme. A „Mini Zoo” idén is töretlen népszerűségnek örvendett mind a gyerekek, mind pedig a felnőttek körében.

A kézműves foglalkozás asztalai köré helyezett székek is pillanatok alatt megteltek, szülők és gyerekek egyaránt élvezettel készítettek különböző állatokat kávékapszulából, papírgurigákból. A csillámtetoválás újdonságként szerepelt a kínálatunkban. Nagy örömünkre hamar népszerűvé vált, amelyet a hosszan kigyózó sor is mutatott.

„Nyomoz a család – Járt és járatlan utak a Líceumban” programunk sok családot becsalogatott az este folyamán. Nem csak a gyerekek, hanem a felnőttek is izgatottan keresgéltek térképpel a kezükben, hiszen a Líceum minden zugában elrejtett Tittel Pált ábrázoló arany érméknél kérdések várták őket. A keresés közben körbejárták az épületet, hogy játszva ismerjék meg annak történetét, egyes kérdések pedig aktuális kiállításainkhoz kapcsolódtak.

„A Líceum régi barokk cserépkályhái” és a „Franz Anton Maulbertsch és Franz Sigrist freskói a Líceumban” programunkra most is nagy érdeklődés mutatkozott, hiszen ezek a nevezetességek a Líceum olyan termeiben találhatóak, amelyek csak ezen éjszakán látogathatók.

Még mindig nem veszítette el varázserejét a diavetítés program sem. Az „Egyszer volt hol nem volt – Klasszikus mesék diafilmen” esemény helyszínén is egymásnak adták a kilincset a látogatók.

A „Kiállításról kiállításra” programunkon öt aktuális tárlatunkat nézhettek meg az érdeklődők, amelyek egész nyáron látogathatók.

A „Jókai Egerben a korabeli sajtó tükrében” című mini kiállításunk külön erre az alkalomra készült a 200 éves jubileumhoz kapcsolódva. Kollégáink szinte megállás nélkül meséltek Jókairól az újabb és újabb érdeklődő látogatóknak.

A Tittel Pál Könyvtár a Múzeumok Éjszakájára exkluzív olvasójegyet bocsájtott ki az új beiratkozók számára. Sok látogatónk élt az így elérhető 50%-os kedvezmény lehetőségével.

A látogatók száma alapján elmondhatjuk, hogy ismét egy sikeres éjszakán vagyunk túl. Bízunk abban, hogy akiknek tetszettek a programjaink, jövőre is ellátogatnak hozzánk. Addig is egész évben szeretettel és színes programokkal várunk minden korosztályt! Érdemes figyelni a honlapunkat, valamint a közösségi oldalainkat, ahol mindig hírt adunk az aktualitásokról.

KISS ADRIEN

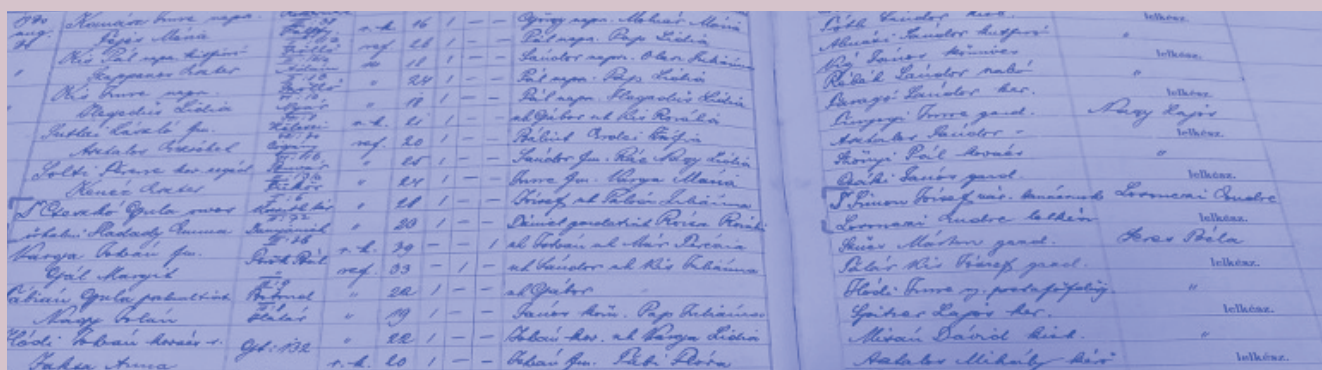
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Tittel Pál Könyvtár

Hódmezővásárhelyről a Celebesz-szigetekre

Egy vásárhelyi orvos mártír halála 10.000 km-re hazájától

Cseszkó Gyula dr. 1902. 04. 18-án született Hódmezővásárhelyen Cseszkó József és Palócz Julianna gyermeként, melyről az 1930-as év, 350. keresztelei bejegyzése tanúskodik a Hódmezővásárhelyi Ótemplomi Református Egyházközség keresztelei anyakönyvében, s igazolása annak, hogy a mártírhalt házaspár története valóban Hódmezővásárhelyről, az ótemplom berkeiből indult. Két tősgyökeres vásárhelyi lélek különleges életúja a Cseszkó család története, mely tragikus véget ért a hazájuktól távol.

Cseszkó Gyula és Eöhralmi Hadady Emma Hódmezővásárhelyen születtek, tanulmányaikat is itt kezdték meg. A helyi református gimnázium tanulóiként konfirmáltak, majd Gyula Debrecenben folytatta tanulmányait, itt szerzett orvosi diplomát. Szülővárosukban tervezték a jövőjüket, itt kezdett orvosként praktizálni a helyi kórházban, illetve saját rendelőben is gyakorolta a hivatását. 1930 augusztusában kötöttek házasságot a református ótemplomban. Ekkor városunk az országban a 10-ik legnépesebb város volt, ami optimális helyszín lehetett volna a fiatal házasoknak, de az alacsony bérek nem sok lehetőséget biztosítottak ahhoz, hogy a gyógyítás szolgálatából biztos megélhetésük legyen családot alapítani. Ekkor értesültek arról, hogy a Holland Missziói Társaság indonéziai missziói munkájára orvosokat keres, melyre ők jelentkeztek. Örömmel fogadták őket, s egy orvosi átképzés után

1933. január 1-jén meg is kezdték orvosi szolgálatukat Sangironban (Sangi-szigetén), a helyi, kis kormányzati kórházban. Munkájuk nyomán a kórházban fejlődésnek indult, megnövekedett. Rendszeresen utazgattak a környékbeli szigetekre, megszervezték azokon is a poliklinikai munkát. Jelentős vállalás volt ez, hiszen több száz sziget található a térségben, ahol semmilyen egészségügyi ellátás és ellátóhely nem biztosított az utazó orvoson kívül. Munkájukat elismerték, a kórházat sikeresen üzemeltették, családjuk négy gyermekkel bővült. 1937-ben 7 hónapi szabadságra hazajöttek Hódmezővásárhelyre, s itthon, karácsonykor előadást is tartottak indonéziai munkájukról.

Visszatérésük után Indonézia hamarosan japán katonai megszállás alá került. Azonban a háborúban Magyarország a japánok oldalán állt, egy darabig még

a gyermekei szeme láttára. Gyermekeiket édesanyjuk elfogatása után egy bennszülött szolgálólány elrejtette az erdőben. Csónakot szerzett, s átküldött egy embert a szomszéd szigetre, ahol rádióállomás volt, s azon kért segítséget Ausztráliából az árvák megmentésére, s kimentésükig folyamatosan bújtatták őket, hiszen a japán katonák is keresték a gyerekeket.

Hollandiában kezdődött újra a négy Cseszkó árva élete, akik nevelőszülőknél lettek elhelyezve. Életútjukat most térképezzük fel, a Tahunán született gyermekek közül már csak a legfiatalabb, József van életben, akivel sikerült felvenni a kapcsolatot. Mind a négy gyermek családot alapított szerte a világban, és sikeres életutat tudhatnak maguk mögött. Cseszkó Gyula és Hadady Emma több mint 10.000 km-re nyugszik szülővárosától, de emléküket 2025. június 15-én sírjelet kapott a Hódmezővásárhely-Ótemplomi Református Egyházközség által az ótemplom oldalán, ahol két összefonódó fűgefajla jelképezi a két vásárhelyi lélek tragikus, de gyümölcsöző életútját.

KÁDÁRNÉ ZSOLDOS EDIT

Bethlen Gábor Református Gimnázium
és Szathmáry Kollégium Könyvtár

343. 15. 19. Sándor	1-1-	Nagy Imre apa	VIII: 25
344. 21. 23. Gyula	1-1-	Balogh Zoltán	Bismarck
345. 13. 26. Sándor	1-1-	Rovás Ferenc any.	Tanya
346. 16. 20. Imre	1-1-	Móni Zoltán	1928. II.
347. 18. 20. Sándor	1-1-	Czordás Nagy Sándor apa	VII: 9.
348. 16. 20. Lidia	1-1-	Balogh Zoltán	Bismarck
349. 15. 20. Sándor	1-1-	Moray Sándor apa	VI: 17
350. 18. 20. Lidia	1-1-	Kis Boróka	1918. II.
351. 15. 20. Sándor	1-1-	Czordás Pál apa	VI: 14
352. 18. 20. Lidia	1-1-	Rátos Zoltán	1918. II.
353. 15. 20. Sándor	1-1-	Mégyes Sándor any. a. any.	VII: 40.
354. 18. 20. Lidia	1-1-	Lázár Lidia any.	Bismarck
355. 15. 20. Sándor	1-1-	Czordás József any. any.	VI: 96
356. 18. 20. Lidia	1-1-	Balogh Zoltán	1918. II.

végezhették munkájukat, de később minden fehér embert ellenséggént kezeltek. 1944 áprilisában dr. Cseszkó Gyulát börtönbe vetették, és egyik Celebesz-közi szigetre vitték. Amikor a szövetségesek ezt a területet is bombázták, dr. Cseszkó Gyula súlyosan megsebesült, és hiába kért segítséget, ellátást nem kapott, így sérüléseibe hamarosan belehalt. Felesége igyekezett folytatni missziói kórházuk vezetését. Hamarosan azonban lehetetlenné vált munkája. 1944. augusztus 7-én őt is bebörtönözték a japán katonák. Azzal vádolták, hogy rádió adó-vevő készülékén összeköttetést tart fenn az ellenséggel. Ez természetesen nem volt igaz, de a japánok borzalmas kínzásokkal igyekeztek Emmát beismerő vallomásra bírni. Ő azonban a kínzások között sem vállalta a hamis vádat. A leírhatatlan szenvedések után, 1944. november 9-én, néhány társával együtt, nyilvánosan lefejezték

Megújult az EKE Hírlevele

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem (EKKE) néhány éve úgy döntött, hogy – egyeztetve a Líceum Kiadóval és az egyetemi folyóiratok szerkesztőségeivel – a Tittel Pál Könyvtár koordinálásával az EKKE folyóiratainak megjelentetéséhez bevezeti az OJS-t (Open Journal System). Az OJS egy nyílt forráskódú szoftver tudományos folyóiratok kiadásának támogatására. Két alapvető modulja a szerkesztést, illetve a megjelenést támogatja.

Az OJS-ről 2025 tavaszán, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen tartott EKE szakmai napon az MTA KIK munkatársa, Bilicsi Erika tartott előadást.

Az EKKE kiadványai közül jelenleg öt folyóirat kapcsolódik a projekthez, két szerkesztőség vállalta, hogy a szerkesztői modult is alkalmazni fogják a folyóirat összeállításakor. Az eddigi tapasztalatokról Dr. Reichmann Angelika, az Eger Journal of English Studies szerkesztője számolt be a fent említett EKE-rendezvényen, s kiemelte az OJS előnyeit a szerkesztés és a lektorálás folyamatában.

Ezen a budapesti eseményen egy új elképzelés is született: a Tittel Pál Könyvtár felveszi az EKE Hírlevelét is az OJS-platformjára. Vállaltuk, hogy a kurrens számok mellett a teljes anyag, mind a huszonegy évfolyam az OJS oldalára kerül, vagyis egy új honlapon elérhető lesz minden szám teljes szövege és az összes cikk külön-külön. A cikkeket – egyeztetve a szerkesztőkkel – különböző rovatokba soroltuk (Köszöntő, Konferencia, Szakmai nap, Hírek, In memoriam stb.), a korábban megjelenteket is a rovatok alapján csoportosítottuk. A cikkekhöz feltüntettük minden szerző affiliációját.

A honlapon keresni lehet szerzőre vagy címre, illetve a teljes szövegekben is. A hírlevelek bárki számára szabadon, bejelentkezés nélkül olvashatók és/vagy letölthetők.

A biztonságos és folyamatos működtetésben az egyetem Informatikai Üzemeltetési Osztálya támogat minket. Az egyetemi könyvtár munkatársai mellett lelkes önkéntesek segítettek a mintegy 1300 cikk feldolgozásában.

A munkával elkészültünk, az EKE Hírlevél honlapját hivatalosan az EKE egri konferenciáján júliusban mutatjuk be.

Az érdeklődők az alábbi linken érhetik el az egyetem OJS-honlapján az EKE Hírlevél oldalát:

<https://ojs.uni-eszterhazy.hu/index.php/EKEH>

GÁL TIBOR

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Tittel Pál Könyvtár

Platform &
workflow by
OJS / PKP

